

૫૫
૧૧
જનામે ખુદા.

મુકન્નિમલ રૂમા.

ફત્લે નજર.

જો, બ તારી બ ૧૯ સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૮ કે રોજ
દેહલીમે બના હુવા સચ્ચા વાકીયા.

મુસન્નિકા.

પંડીત નરાયનપ્રશાદ “બેતાબ”

પબ્લીશર્સ

મુન્શી મુસ્તુફા સૈયદઅલી.

નવસારી.

સબ .દ.ક. મ.હકુજ. હંપ.

પહેલી બાર.

દો હજાર.

ધી “અમરસિંહ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ અહમદઆબાદમે

પકાન નીબમખાં નુરખાં વકીલને છાપા.

સન. ૧૯૧૧.

કીમત આઠ આને.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૫૩૮

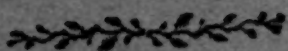
વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ કલ્પે નયન

વિષય ૮૪૬૮:૨ ૪૬૮

બનામે ખુદા.

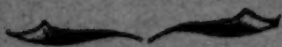
નાટક ત્રીન બાબકા.

મુસન્નિફ.

પંડીત નરાયનપ્રશાદ "બેતાબ"

દહેલીકા સરગ્યા વાકિ.આ.

ફત્તે નજર.

પબ્લીશર્સ

મુન્શી મુસ્તુફા સૈયદઅલી.

નવસારી.

આ કિતાબ મુતાબિક સન ૧૮૬૭ કે ૨૫મે એકટકે દાખિલે ૨૭-
૨૮૨ હોકર તમામ હુકુક ધરકે મુન્શી મુસ્તુફા સૈયદઅલીકે લીયે
મુદ્રુજ હંચ. કોઇ સાહબ બિલાઈબિજત છાપનેકા યા છપાનેકા
ધરાદા ન ફરમાયે: નફ્ અકી ઉમ્મીદપર નાહક તુકસાન ન ઉઠાયે.

સન. ૧૮૧૧.

ક્રીમત આઠ આને.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
મુદ્રાલય

બનામે ખુદા.

ફૂલપત્રએ નાટક.

મુમુક્ષુ.....ન.જીરકા હોટા બાપ.
અલીબાન.....,, સારંગીયા.
ગુલામ દસ્તગીર.....,, બડા બાઈ.
દીકાટ કલેક્ટર.....રેશનકા બાપુ.
મહાબાન.....ન.જીરકા કદીમ આશીકે જીર.
મોહનલાલ.....મહાબાનકા દોસ્ત.
અન્નમ.....ન.જીરકા આશીકે મા.અશુક.
કરમધલાહી.....અન્નમકા મુલાજીમ શોરવે ચટ.
મહરમલાહી.....,, ,, ,,
અ.હમદ અલીશાહ.....દફ.અદારે રિસાલા.
મેકન સા.હબ.....રિસાલદાર મેજર.
કાયકલી સા.હબ.....રે.જરવ ઇ-સપેક્ટર.
સિરશતાદાર.....મ.અરફ.
કેલીફુડ સા.હબ.....સા.હબ શશનજી બહાદુર.
મેજસ્ટ્રેટ.....મ.અરફ.

મોઅન્નસ.

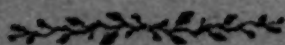
પઠાની.....ન.જીર તવાએકી માં.
ન.જીર.....રંડી મ.કતુલા.
શીરોજી.....એક રંડી
ફેહીમન.....રંડીયોંકી ચોધરન.
કદબાન.....એક રંડી.
નનીબાન.....,,
લતીફન.....,,
બસનતી.....,,

ઈન્કે અલાવા, ચંદ મુસાફિર ફેલી બચ્ચે રંડીયાં, ગાર્ડ અપ-
સાસી, ધ્યાદતવાલી રંડીયાં વગયરા. વગયરા.

બનામે ખુદા.

ફત્તે નજર.

નાટક ત્રીન બાબકા.

બાબ પહેલા

પરદા પહેલા.

નજરકા મકાન.

(પદાનીકા બીમાર નજર આના, રિસ્તાદારોંકા અયાદતકો આએ
હુવે દિખાઇ દેના)

અયાદતવાલે—

ગાના.

સામા હય અબ ગમકા રહમત હો યા ખુદા
તુઝ જમસા કોઈ નહીં ગરજાર હય.
રંજો ગમ સળ મિટા દિલકે કુદિર સુખદાન
બખશીશકા દોરાહી હો હમપર કીધીયા.

પદાની—

ફત્તઆ.

આસાર જીસ્ત અપને નહીં પાએ જાતે હંય,
જુ દુખ દુખ જાતા હય ગશ આય જાતે હંય.
કહેતી હય રહ અબ નહીં મોકા અ કયામકા,
રોતા હય દિલ કે હમબી તો ધબરાએ જાતે હંય.

એટા નજર તુમને અયસી અયસી ઉમ્દા દવાએ હીં મગર
કોઈ લગી નહીં, બસ અબ ઉમ્મીદે જીન્દગી નહીં.

નજર—

ગાના.

હારી હારી બાતોંસે જુ ન દુખા મનકા દલકા
કયસે કયસે ધીરજ ધાઈ અમાં કિસ્કો કહે પુકારે

પઠાની—પ્યારી આહો જરી સોગો કુવારીમેં કયા રખા—

નજર—નાકામ રહા થે દિલ નાકામઃ સદાઃ બ.બુદા બ.બુદા
બ.બુદા બ.બુદા.

અય સુખદાન, મંય નાદાન, દુઃખરાન, પરીશાન હય
થે જનન હલકાન

પઠાની—ગમ ન ખાના, જનન જના, જી બહેલાના, મન સમજાના,
ના ધભરાના આખીર જનાયા—

પઠાની—ઉઝ પાની એક દો ધુ'ટ પાની, હોય તકદીર (ગરલતમે)
અરે થે કિધર ગએ યુસુફ ઓર નજર.

નજર—કયું મહેરખાન અમ્માં.

પઠાની—અય જાને અમ્માં જરાસા પાની પિલાવ.

નજર—અમ્માં બચ્ચોંકી જનપર રહમ કીજએ, થે નુસખેમેં દો
ધુ'ટ ઓર બાકી હંય પી લીજએ.

પઠાની—ખેટા વહાં દો ધુ'ટ મહાં દો હમ બરાબરકા શુમાર હય,
સામાને સશરે અદમ તૈયાર હય. ઇસવકત મેરી હાલત
બરાબ હય અપની નજરપર કુરખાન હોનેવાલી માં
પાબરિકાબ હય, અગર મેરી દવા કરો તો મગદિરતકી હુઆ
કરો. દેખતી નહીં.

શ.એર.

મરીજે મોતકે રહમત ખુદાકી,

મરજ બદતા ગયા જું જું દવાકી.

મેરા મર્જ જે દરમાં હય, ખુસ્કી હલકેકા દરખાન હય,
ખુદા તુમ્હેં સખ્ર.....પાની...પાની.

નજર—(જરાસા પાની પીલાકર) અચ્છી અમ્માં તુમ ઇતના કયું
ધભરાતી હો? હમારેબી હાય પાઉં કુલાતી હો.

પઠાની— અશ.આર.

હાય દુનિયા સરાએ ફાની હય,

મોત એક રોજ સબકે આતી હય.

लह चुका धस नहानसे टांडा,
अप न उम्भीदे जहगानी हय.
उठ गया मेरे नामका दाना,
हय तो हो बार धुंठ पानी हय

युसुह, हाय युसुह ! (युसुहको गले लगाकर) उह मुझे किसी
आतका ध्यान नहीं. दुनियाकी न्यायमतोंसे किसीका अरमान नहीं,
भगर रहे सुरत कहां देखने आइंगी ! सहेरा न देखनेकी हसरत
कधमें से नइंगी. आइसोस ! धस गमसे रिहाई पानेकी कोई तह-
भीरबी नहीं. आह ! आज वोह नखीम गेरहम भगर रोअप
और हयहयावाला नवान गुलाम हस्तगीरबी नहीं, के इसीको वारस
जनाती, उसके हाथमें हाथ दे जाती तो इह न झटकती रहे हसरत
कांटासा दिलमें न पटकती.

युसुह—

गाना.

क्या कहूं मय अस्ता तन हाय अम्मा जाने मन.
जहेर गम हय भोज जन हाय अम्मा जाने मन
गम न कुछ पुछो मेरे सरपे युसुह के तेरे
कौन हो साया दिगन हाय अम्मा जाने मन
दिल मेरा जेताय हय सुरते सीमाय हय
जन हय नजरे मोहन हाय अम्मा जाने मन

पड़ानी—अस जेदा सय करो और पुछाको दर वकत याद रखो
पानी.....पा...

न.जर—(अलीजनसे) इस्तादज !

अलीजन—कयुंभी ?

न.जर—तुम्हें तो मअलुम हय वोह गुलाम हस्तगीर मेरा लाई
जे मुझसे पड़ा हय, अम्माका दिल इसीमें पड़ा हय,
जरासी तकलीफ उठाव और कश्मीरी दरवाजा तार धर
तक चले जव. और उसे तार देहो के रोटी वहां आय
तो पानी यहां आ पीये. साथह अम्मा इसकी सुरत देख
कर होयार रोज और जे (जेदेसे इपीया निकाल
कर देना.)

અલીબન—ખહોત બહેતર મંચ અબી જતાહું...મગર.....

ન.૭૨—ખસ છ રહે અગર મગરકા વકત નહીં હય, જો કુચ્છ કે-
હનાહો આકર કહે લીજીએગા. હ.નર કામ છોડકર તાર
લીજીએગા.

અલીબન—(ખુદસે) અલ્લાહરે તેરી કુદરત, ઓર હિકમત, હમેં
તો અપની એક ઇતનીસી સારંગીપર કયા કયા નાજ
હય ઓરસે દેખતાહું તો શુદનીકાબી. અજીમ સાજ હય,
ઓર ઉસ્કી ખીચ તાન કુરખાન કુરખાન ખપાલકી જા
હય કે કહાં બોપાલ કહાંખી સાહિબાકા મકાન મગર વોહ
શયતાન અજ બલાએ નાગહાનીકી તરહ આ પડેગા, મુઝે
સુઝતા હય કે માલ કયા ખીખી સાહિબા તકે કબૂલ ક-
રેગા. અગર રહે બલકી લાએંગી તો દો ઘોલ જડેગા જખ
કદર આશિયત માઅલુમ હોગી. મેરી અગરમગરકી
કયશીયત મજહુમ હોગી. કયા સમજતી હંચ કે હમ ઉસ્કી
આગોશે શફકતમેં પલેંગે, હાય ઉસ જલ્લાહકે તો ધી કે
જલેંગે. પહાંસે ઝુટેકા ખખર જાયગી તો સચ્ચેકા આનેકે
લીએ તૈયાર હય. ઉસેતો બડી ખીકે મરનેકા ઇન્તેજાર હય.
મગર રહે ઓર વોહ હમારા કયા કરેંગે ! જયસા કરેંગે
વયસા ભરેંગે. (જતા અલીબનકા)

ન.૭૨—

ગાના.

મેરી અમ્માં પ્યારી જો સિધારી હો યુસૈયાં
ન થામેં કોઈ બૈયાં ન આવે કોઈ કામ
મંચ બેચારી હો દુઃખીયારી મારી મારી ડોહું
હારી, હાય મંચ હું નાકામ.

આરા દો ધારા સારા ન્યારા કટારા સહારા ન જાવે રહે મુદામ
હાય હાય હાય હાય.

ખાઅદ મોકે નહીં દુનિયામેં હમારા કોઈ હાય હાય
મૌતકો ટાલ દે કુછ રોજ ખુદારા કોઈ હાય હાય.

પદાની—અલ્લાહ અલ્લાહ પાની. પા.....લાના લેનાં કોઈ.....
(પદાનીકા મર જતા.)

ન.જીર—હાય હાય અમ્માં હાય અમ્માં.

સુસુફ—અય મેરી પ્યારી અમ્માં હમસે કયું મુંહ મોડ ? હાય મેરે નાજ ઉઠાનેવાલી અપને લાલ્લે સુસુફકો કિસ્પર છોડ ? હાય હાય.

ન.જીર—બાઈ અમ્માં કહાં હંય ધતકી ધતનીહી જીન્દગીથી. હમારી પુમ્હારી તુકદીરમેં લાવારસી લીખીથી. સખ કરો દિલપર જખ કરો. હમ જીસકદર રોતે હંય અમ્માંકી આકિખતમેં કાંટે ખોતે હંય. યહાં હર અમીરો ગરીબકો મજબૂરી હય ખસ તજહીજે તફકીનકા સામાન કરના જીરરી હય. લો મૈયતકો સહનમેં લે ચલેં ઓર સુસલ વગયરાકી ફિક કરે.

ખાખ પહેલા પરદા દુસરા.

સ્ટેશન રેલ.

(સુખતલિશ વ.જ.અ હર કિસમકી સવારીયોંકા ઉતરના, ઓર શાટકકે પાસ આઆકર જમ્.અ હોના. ઉરમે સુલામ હસ્તગીરકા સવારાના વ.જ.અસે એક કુલીપર પીછે પીછે બેગ વગયરા રખવાય આના, ટિકટ કલેક્ટરકા મુસાફિરોંસે ટિકીટ લે નિકાલના.)

ચંદ મુસાફિર—ચલો બાઈ ચલો.

૧ મુસાફિર—અજી હજરત જલ્દી ન કરો આગે વાલે ચલેં તો હમબી બહેં.

કુલી—(શાટકસે બાહિર) કુલી આહિયે સરકાર.

ગરીબ મુસાફિર—નહીં બાઈ હમે નહીં હય કુલી વુલી હરકાર.

અમીર મુસાફિર—અય મજદુર અરે અય મજદુર.

કુલી—જી હજીર

અમીર—છધર આવ યહે સામાન હમારા થોડા ગાડી તક પહોંચાવ.

કુલી—બહોત બહેતર, કયા દોગે ?

અમીર—તુમ્હી કહો, કયા લોગે ?

કુલી—(જોડકા અંદાજ કરકે) સરકાર જોડ જ્યાં હય, દોલી આને દેના.

અમીર—અરે જોડ ક્યા જ્યાં હય મિર્ જિસ્તરા હય છે પયસે લેના.

કુલી—અજી સરકાર મંયને જ્યાં નહીં માંગા હય.

અમીર—બઈ હમનેબી કુજ કમ નહીં કહા હય. ચલો ચલો ઉઠાવ.

કુલી—અચ્છા આવ.

ગુલામ દસ્તગીર—(મુસાદિરોંકી ચીર શાડ કરતા હુવા) નિકલો નિકલો.

દીકટ કલેકટર—હમ લે ચો બેવકુદ.

ગુલામ—ક્યા મુઝસે કુજ કહા તુમને ।

ખાખુ—ચીર કિસસે અંધા ધુંધ બદતા ચલો આતા હય, ક્યા દેખતા નહીં ?

ગુલામ—ચીર તુઝે દિખતા નહિં ? પાજી રસ્તાબી હો કહીં નીકલેં કિધરસે રાસ્તા રોકે ખડા હય, જાચેં ક્યા તેરે સરપરસે ?

ખાખુ—અયે કોઈ હય નિકાલદો ઇસ બદમઆશકો કાન પકડે.

ગુલામ—અબે ખામોશ ક્યા લેગા હમસે અકડે, (ધક્કા દેના.)

ખાખુ—ખડા તો રહે બે ડાચેમ કુલ.

ગુલામ—ચુપ રહે નામા અકુલ. ક્યા તેરે બાપકા કુજ દેના હય જો ખડે રહેં ? ચીર હર કસો નાકસકે ધકકે સહેં ? (ખાલીર જા દુસ્તીસે અસખાખ બાંધના સખ મુસાદિરોંકા જના.)

ખાખ પહેલા પરદા તિસરા.

રાસ્તા.

(ગુલામ દસ્તગીરકા કુલીકે સાથ નજરકે મકાનકી તરફ જના.)

કુલી—અજી સરકાર કહાં જાઇએગા ? ઠીકાના કુજ દુરહો તો ગઠડી સરપર રખલું જો આસાનીસે ચલ સકું.

ગુલામ—ચુપ બેગંવાર તુજે ખુદાકી સંવાર આનકી આનમેં મેરી
 ખયાલી તસવીર મિયાદી આંખોંમેં શિરતી હુમ યાદગાર યક
 લખત હુલાદી ગજબ કીયા, ટોક દીયા, (કુછ દિલમેં
 સોચ) અફસોસ ! મંચ અપની હાલતપર ગૌર કરતાહું તો
 બેઘોત મરતાહું મેરી સર ગુજસ્ત બાધસે મલામત હય.
 મેરે લીએ કયા તમામ દુર અંદેશોંકે વાસ્તે કાબિલે ધખ-
 રત હય. હાય ! યહે સરદરોચ ગુલામ હસ્તગીરસા જવાન
 જતકા પકાન કહેલાએ. ઓર મેરી બહન નજર પેશા
 કમાએ, મર રહનેકી જા હય. ઇસ જીનેસે મરના હજાર
 દરજા અમ્મી હય. યહે જો કુછ નિદામત હમેં આજકલ
 હય સજ વાલિદે બુબુર્ગવારકી પહેલી ઐયાશીયોંકા રલ
 હય. દિલ હકીકત યહે ખુરા કામ હય. ઇસકા યહી અંજમ
 હય ઐયાશ લોગ ખુદતો બદનસલ વ અદઅસલ રંડીયોંકે
 કોઠોંપર જાતે હંચ યા ખિલવત ખાનેમેં ઉન્હેં ખુલાતે હંચ
 ઉનકી બીબીયોંકે સાથ ગયર મર્દ ગુલજરે ઉડાતે હંચ.
 આખિર નિત નએ કાઠ ગોયા બારાહ મસાલે હાકી ચાટ
 ચસ્કે લગાએ બગયર નહીં છોડતી, અયસા જખાનકો
 ચરોરા કરતી હંચ કે કિસી ન કિસીકે સાથ લે ઉભરતી
 હંચ. મોજુદા જેવરો માલ ખા પી ચુકનેકે બાઅદ રોટીકી
 તલાશ હોતી હય. મજબુર ઉન્કા દુસ્ત ઓર જવાની
 સુરતે મઆશ હોતી હય. ઇસ દરજકો પાલીયા તો દીલીકી
 ચાવડી બાજરમેં કોઠા લીયા સરમાયેમેં રકત પાનકાન ઓર
 છાલીયા. વહી હમારા હાલે પુરમલાલ હય, જુસ્કી યાદમેં
 મેરી રોઅબદાર પેશાનીપર અર્કે ઇન્દેઆલ હય. ન
 મેરે વાલિદ ઐયાશીકા શોક લેતે, ન વાલિદકો આજદી
 દેતે. વર્ન ઓ પકાન જાદી ઉન્કા યહે ઇરાદા હો ધરસે નિકલ
 જાનેપર આમાદ હો તૌયા તૌયા જુસ્સે યહે દિન સામને
 આયકે બહન પેશા કમાએ (દિર કુછ સોચકર) હાય ઉસ્કા
 આલમ ફરેબે દુસ્ત કયા ઉસે ચપનસે બચકને દેતા, ગય-
 રોંકી નિગાહોં ઓર તખીઅતોંકી તો કોઇ રોકટોકહી નહીં
 જખકે મેરાહી ઇમાન ઢિકાને ન રહા નિયત બિગડ ગઈ

દિલ આ ગયા ઓર ઉરકા નાજ ઉરકા અંદાજ બેતરહ
આંખ ઓર દિલમેં સમા ગયા ગયરત કહેતી હય કે તુફ રે
મુહમ્મત બોલ ઉઠતી હય કે ઉરે મગર ગયરત આજ-
કલ હાથ પયરોંકી હેની હય ફૂટેનો યહી નાજમજ મુહ-
મ્મત કમીની હય કે અયસે ડંડ પુલાએ હંય જો અચ્છે
અચ્છે અસારોંકી હયાદારોંકી નિચે ઝુકાઅ હંય. રાસ્તે
ભુલાએ હંય ગયરતકી કૌન માનતા હય ? અખતો દુનિયાકા
જ્યાદા હિસ્સા મુહમ્મતકો જાનતા હય. યુંબી જખ નજ-
રકી પેશા કમાનેપર ગુજર અવકાત હય તો હમસેબી
નાજમજ તઅલ્લુક હોના કયા હરજકી ખાત હય ?
પુલાકા શુક હય કે વોહ અખ હરતરહ મેરે કાપુમેં હોગી.
હુરવશ નાજનીન ગુલામ દસ્તગીરકે પહેલુમેં હોગી જન્દ-
ગીકા મંજ આપગા ચલો દેખા જમગા. (જાના દોનોંકા.)

ખાખ પહેલા પરદા ચોથા.

નજરકા કમરા.

(યુસુફકા માંકી માદમેં રોના.)

યુસુફ—

ગાના.

લા વારસીમેં દિલકો કયા હો ગયા ઇલાહી,
હાથોં ઉછલ રહા હય ચારા હય કયા ઇલાહી,
અખ કૌન હય જહાંમેં યુસુફકા હાલે પુરસાં,
આ જાય જહાં અખતો અપની કંજા ઇલાહી,
નાદાં બજાએ દાના બેગુર્મ પિસ રહે હંય,
રહે સંજે આસીયા હંય અરજો સમા ઇલાહી,
બેતાબ હો રહાહું બેગર હો રહા હું,
પહોંચા કીસી તરહસે માં પાસ યા ઇલાહી,

નજર—

ગાના.

દુનિયા જાન મુસાફિરખાના,
મુજહ રહા કોઈ તો શામ નહીં કોઈ વાકિફ કુચ,
આખિર યહાં આરામ નહીં. જાન મુસાફિર.

અલીબન—ખીખી ! રોનાતો તમામ હિત્રકા હય. કુછ ઉન્કી રૂહકો સવાળ પહોંચાનેકાબી છુક કીજીએ, કલ તીજેમેં કાતે.હા પવાની નજરોનયાજકી દિક કીજીએ. (ગુલામ હસ્તગીરકા આના, નજરકો દેખ છાતી પર હાથ માર ખુઠાકા ધરિક જતાના.)

ગુલામ—(ખુદસે)

અખીયાત.

હમેં ન સોગસે મતલબ ગરજ ન માતુમસે,
હમારે વાસ્તે ઇસ મોતકા હય ખુશ અન્નમ.

ખુદાબી ચાહેતો કહે દેગે એક દો દિનમેં,

શમે ખરાત કનીજસ્ત રોજ ઇદ ગુલામ.

બસ યહી નાકે બહેન હય તો કયા હર હય અપરી
પરી જમાલ નાજનીં ઔરત કિસે મયસ્સર હય. (આગે બંદકર મહુલ ચહેરેસે) અસ્સલામો અલયકુમ.

અલીબન વ યુસુફ—વ અલયકુમુસ્સલામ. મીયાં ખુદાકી મરજીમેં
કયા કિસીકા ઇન્જરા હય, મોતકા કયા ચારા હય ?

ગુલામ—આહ કયા અમ્માંબન ઇસ દારેશાનીસે મુલ્કે જલેદાનીકા
કુચ કર ગઇ. હાય હાય મેરે આતેહી આતે મર ગઇ. કયા
મંચ અયસા કમનસીબ હું કે સુરત દેખનીબી નસીબ ન
ફુધ ? (નજરકી તરફ આગોશ ખોલકર) આહા નજર પ્યારી
નજર ! અબ મુઝે કોન બેટા ગુલામ હસ્તગીર કહેકર જી-
લાયગા. (છાતીસે લગાના) તકદીર.

અલીબન—મીયાં સવ કરો રોનેસે કયા હોતા હય. અઘાહકો યુંહી
મનજુરથા. ઉન્હે તો મરતે હમ તકબી ખમાલે હુજુરથા.
મીયાં બખુદ તુમ્હેં જયસે મુહમ્મત બરે લફજેમેં મરને
વાલીને, અઘાહ ઉન્કો બહિસ્ત નસીબ કરે યાદ કીયા હય.
મેરી તો જખાન નહીં કે બખાન કહું અઘાહ અઘાહ !

નજર—બાઇ અબ હમારા કુછ હીક નહીં લાવારસીકા કોઇ શરીક
નહીં અમ્માંકા પ્યાર કિસ તરફ રહે રહેકર યાદ ન આ-
યગા. ઉન્કા લાડ કયા કયા જાનપર ન બનાયગા.

ગુલામ—યે સખ સચ હય. મગર મુઝેબી કિસી બાતકી પચ હય. અગરચે મંચ મપદને જંગમેં યા ફોજ રંગ દંગમેં લોહેકા દિલ આર ફોલાદકા જગર રખતા હું મગર યે કબ ગવારા કર સકતા હું કે ન.જીર ઓર ગુલામ દસ્તગીર એક લમ.હા જુદા રહેં ઓર જુદાધકે રંજ સહેં.

અલીબાન—(ખુદસે) ખુદા ખબર કરે મંચનેબી એક જમાના દેખા બાલા હય. મીયાંકી સુદતશુકા રંગ નિરાલા હય. ખીવીકે ચહેરેપર ગ.દી હુધ્ હ.જરતકી નિગાહ ઓર તેવર કહે રહે હંચ કે કુછ ન કુછ દાલમેં કાલા હય વર્ન કયસા મિલાપ કયસી જુદાઇ યે બહેન વોહ બાઇ અલ્લાહરે બે.હયાઇ.

ન.જીર—મુઝે અરસોસપર અરસોસ હય કે મંચ યહાં ઓર તુમહારા રિસાલા કાલે કોસ હય.

ગુલામ—કયા તુમહારે ખયાલસે મંચ ર.ખસત લાયાહું નહીં બલકે હમેશાકે લીએ નોકરીપર ખાક ડાલકે આયાહું. તુમ હરત-ર.હ ઇતમી નાન રખો ઇન્શાઅલ્લાહ જખતકે દમમે દમ હય વાલીદાકા લા.ડ પ્યાર સખકુછ લુલાઉંગા ઉન્સે જુયાદા મુ.હખતકે સાથ આ.ગોશે શર.ક.કતમેં સુલાઉંગા. તુમહેં લા.જમ હય કે અબ કિસી તર.હકા ફિક ન કરો માલો મત.અબી કયા તુમહારે પાસ થો.ડા હય ? વાલિદાને સખ-કુછ છોડા હય તુમ મેરી એક બાત માનો આજહીસે અપ-નેકો લાલાસાહબકી નોકર નગરદાનો બસ ઇશારતન કહે દીયા. ઇસીકો અપને હ.કમેં અચ્છા જાનો મંચને સિર્ફ તુમહારી મા.અકુલ હિદા.જતકે વાસ્તે નોકરીપર ખાક ડાલી હય. ઇસી વાસ્તે યે તદખીર નિકાલી હય આઇન્દા અગર તુમહારા વહાં જાના સુના હોગા તો તુમહારે લીએ બલા ન હોગા યે યાદ રખના.

અલીબાન—(ખુદસે) યે લીજીએ અબીસે પન્જે જમાએ હાય પાઉં શયલાય હ.જ.જત માંકી મુહખત કોબી જોએગેં ગોયા રાતદિન બ.ગલમેં લેકર સોએગેં.

.શુભામ—

ગાના.

મેરા માનો સુખન બહેના બહેના બહેના બહેના.
 મંચ તોરી કલ બતીયાં હાઈંજી વાઈંજી મોરીહાં
 ઝુરો ન, ઝુરો ન, ગમે અલમમેં હાં રહે બતીયાં મતયાં કહેના
 સુખ સહેના ખુશ રહેના આહે બરોના બરોના બરોના—મેરા
 અ.લીબન—મીયાં રાત જ્યાહા આધ હય અબ આરામ રરમાધએ
 ઇસ તરફ કમરેમેં તશરીફ લાધએ.

બાબ પહેલા પરદા પાંચવાં.

બાબ.ર.

(મહાબનકા આના ઓર ગાના.)

મહાબન

ગાના.

મેરે પહેલુમેં જખતક વોહ ખુતે તન્નાજ પુરફતયા,
 નવહશતથી ન સેહરાયા ન નાખુનયે ન દામન થા.
 નહર મુએ મજહ ઇસદરજ પહેલે અસ્ક અરગનયા.
 ન નુહાયા ન નારાયા ન માતુમયા ન શેવનયા.
 ખતા હય શૌકે દિલકી અખ શિકાયત હોતો કિશકીહો,
 જીસે મંચ રાહબર સમજા વોહ અય બેતાબ રહજનયા.

અશ.આર.

હાયસે વોહ શોખ કયા જતા રહા,
 જન્દગાનીકા મજ જતા રહા
 આહો જરી બેકરારી રહે ગધ,
 અયશક સામાં જોયા જતા રહા,
 દર્દ દિલમેં હય ઓર જગર પર હાય
 અસ્કબારી હમારા કામ હુવા.
 નીંદકા ખવામેંબી નામ નહીં,
 ખાના પીના તલક હરામ હુવા
 જીક કોઇ નહીં સહાતા હય.

ન દીસીકી ખુશ આય ખાત નચીત
 બમહતેહી નજર ઉઠતે નજર,
 બસ ઉસીકા હય રાગ ઉસીકા ગીત (એક દોસ્તકા આના)

દોસ્ત— બાઇ સાહબ મિન્નજતો ખુશ હય?
 આજ કિસ વાસ્તે હંય આપ મલુલ.
 રંજ બેશાયદા ઉઠાતે હંય.
 સારી ખાતે હંય આપકી યહે ફુગુલ
 ગાના.

કહેના લીજીએ માન પ્યારે છોડે ઉસ્કા ધ્યાન ઇસમે લાખો
 હંય જીયાન અબ કયા ધાની.
 ના હકકા મલાલ જરા આપેકો સંભાલ તેરા હુવાહય કયા હાલ
 બના ખરકાની

રંડીકી કયા પારી હય યહે શીરીની બાજરી
 જુસ્કે કાબુમેં યહે નારી ઉસ્કી જાની
 દિલકો યું સમજાના,
 યા વોહ અપના જુઠાખાના, ખાવે બલાસે જમાના કયા હયરાની

અશઆર.

મહાજન—કયા કહું કિસ્સે કહું કયુંકર કહું અપના મલાલ
 કુછ ન પુછો મેહરબાં હાલત દિલે બીમારકી
 ચુટકીયાં રહે રહેકે લેતી હંય કલેજમેં મેરે
 વસલકી શબ્દ ઓર વોહ આપસમેં ખાતે પ્યારકી

દોસ્ત— જબ તલક કબજેમેં હય અપની હય વર્ત ગયરકી
 દોસ્તી રંડીકી ગોયા ધાર હય તલવારકી
 જુસ્કા દીલ આહા લીયા અપ્પા ખલાહેલ કરલીયા
 બેસવાકા ખરક કયા શીરીની હય બાજરકી.

મહાજન—ખયર હસ ખાતકા તો કહકે નહીં હસ રંજસે સીનાચક
 નહીં મગર આતિશે હસદસે જીગર જલતા હય યા અની
 વોહ હકીર ફરોમાયએ ગુલામ દસ્તગીર રોજ છાતીપર
 મુંગ દલતા હય. તુઘી ઇન્સાફસે કહો.

અખીયાત.

બનીયા અપનાબી ગુડ જો ખાતા હય
હર તરફ અપના મુંહ છુપાતા હય.
એક ય્હે જોહયા હય બસ કમળત
પુલ્હે મયદાં મંજે ઉડાતા હય.

હોસ્ત— તુમકો જીસ ગાઉકો નહીં જના,
ઉસ્કે કોસોંસે કયા રહા મતલબ ?
વાસ્તા જળ નહીં રહા ઉસસે
કુછ કરે વોહ બલાસે અપની અબ

મહાજન—જખસે છુટી નજર ઉસી દીનસે
ઉડ ગયા દિલસે ચયન આંખસે ખ્વાબ,
મંયતો હર ચન્દહી સંબલતાહું
પર સંબલતા નહીં દિલે “ એતાબ ”

હોસ્ત— ડાલીએ ખાક ધરકો. ઉલકત પર,
ધસમેં લાખોં હુવે હંય ખાનાખરાબ
પટ પડી હય દુકાન એક તરફ,
ખાકમેં મિલ ગયા હીસાબ કિતાબ

મહાજન—ઓર કુછ સુઝતા નહીં મુઝકો.
આંખમેં ફિર રહા હય કોઈ મગર
કિસ્કી દુકાન ઓર કયસા હિસાબ,
મુઝકો અપની તલક નહી હય ખખર

મેરે હોશો ખીરહસે કયા રખા હય બસ એક હોશ રખાકા
ખયાલ હય કે દિવાના બના રખા હય. મંય નહીં જનતા
કે મુહજ્જત ઓર વહશત કયા એકહી ચીજ હય આંખોકો
સીવાય નજરકે કુછ નહી સુઝતા કાનોકો ઉસ્કે જકકે સીવા કુછ
નહીં સુઝાતા જખાન પર ઉસ્કે નામ સિવા કુછ નહીં આતા.

શ.એર.

નહીં હય તાખે જુદાઈ મુઝકો મુદારિકતમે તડપ રહાહું,
વોહ શમ મેરા મંય શમ ઉસ્કા હું નામ ઉસ પુતકા જપ રહાહું

દોસ્ત—હાં હાં પહે તો બળ હય, ઇસમેં શક કયા હય જે શખ્સ
એક હુરવશ નાજનીનકો નિહાયત જે તકલ્લુશીસે દસ
બરસ કામિલ કલેજેસે લગાકર સોવે ઓર એક લખ્ત
જુદા હોવે ઉરકી હાલત ઓર કયા હો બળ હય? અમર
ઉરસેબી સિવા હો. આહ દુઃખ અતન કીસી બલીમકી અયસી
તહરીક હુધ કે બેચેની તુમહારે હાલકી શરીક હુધ. તુમહારે
દર્દકો હમ કયા નહી જાનતે હંય? હમ કયા હમારે શહર
વાલે અકસર માનતે હંય કે નજર બયસી પુરખીન ઓરતકી
કુરકત ઓર ઇસ્તેકલાલ મહાલ મેંગર કુછ ન બસાએ તો
કયા કીયા બય?

બાના.

નાદાન બનકે દિલકો નંમારો કાહે ખોતે ભાઈ જાન સખો કરાર
મહાજન—જે મંય દિલબરકો ન પાઉં કયુંકર અપના જી સમજાવું.

દોસ્ત—દિલ અધગારી આહોજરી જે કરારી સોગવારી ઇતેજરી
અશકબારી જાન ગવાંમત રોરો કે

મહાજન—જે દિલદાર હું મેં ખવાર હું નીસાર જાની પર
કયસી કયસી પશેમાની પર પરેશાની હય હયરાની

બાબ પહેલા પરદા છૂકા.

મહલ.

(નજર યુસુફ અન્ના અલીજાનકા સોતે દિખાઈ દેનક
ગુલામ દસ્તગીરકા ઉઠકર સખ સોતે હુવે શખ્સોં કો આ
હિસ્તગીસે દેખના, નજરકા સર ઉઠાકર દેખના ઓર શિર
ખુરરાટે લેના.)

ગુલામ—(આહિસ્તાસે દુલાહ સિરકાકર) નજર! અય નજર!
બાહ ઉઠો જરા આંખેં ખોલો ખુદાકે વાસ્તે એક જરાસા
ખોલો, મુઝે તુમસે કુછ કહેનેહી જુરરત હય. દેખો અબ
મોકાબી મનીમત હય, સખ મહવે ખવામ હંય મંય હું

ਘੋਰ ਜਨਾਜ ਹ'ਯ. ਧੁਸੁਰ ਯੇਘਯਰ ਸੋ ਰਹਾ ਹ'ਯ, ਅਥੀ
ਜਨਭੀ ਯੇਥੁਕ ਹੋ ਰਹਾ ਹ'ਯ. ਮਾਮਾ ਅਥਗ ਘੁਰਰਾਟੇ ਕੇ ਰਹੀ
ਹ'ਯ ਫੇਘੋ ਤ, ਕਦੀਰ ਅਥਾ ਮੀਕਾ ਫੇ ਰਹੀ ਹ'ਯ. ਜਰਾ ਖਸ
ਵ, ਕਤ ਮੇਰੀ ਐਕ ਯਾਤ ਤੋ ਸੁਨਕੋ ਫਿਰ ਥੀ, ਕਸੇ ਸੋ ਰਹੋ.

ਸ਼. ਐਰ.

ਵਸਥਕੀ ਥਾਯ ਨਹੀਂ ਆਥੀਕਸੇ ਸਜ, ਵਾਰ ਕਪੇਟ,
ਨੀਂਕਾ ਢੀਲਾ ਨ ਕਰ ਮੁਂਕੋ ਨ ਅਧਾਰ ਕਪੇਟ.

ਨ. ਐਰ—(ਕਰਵਟ ਯਥਕਰ ਧੁਸੇਸੇ) ਅਧ ਹ'ਯ ਮੁਝੇ ਸੋਨੇਫੋ ਯਾਧ
ਕਯਾ ਆਰਤ ਆਧ? ਸੋ ਕਧੁ' ਨਹੀਂ ਰਹੇਫੋ ਫੋ ਖਸ ਵ, ਕਤ
ਕਯਾ ਕਹੇਫੋ ਫੋ?

ਧੁ. ਲਾਮ—ਜਰਾ ਆਥਿਸਤਾ ਯੋਫੋ ਅਥਾ ਯਗ ਭੋਗਾ ਤੋ ਰਾਧਗ
ਸਥਕੀ ਜਨਕੋ ਯਾਰੀ ਫੋਧਗਾ.

ਨ. ਐਰ—ਮਧ ਘੇ ਤੋ ਵ, ਕਤੇ ਆਰਾਮ ਹ'ਯ, ਖਸ ਵ, ਕਤ ਕਯਾ ਫਾਮ ਹ'ਯ?
ਕਫੋ ਜਥੀ ਕਫੋ ਯਧੇ ਨ ਰਹੋ.

ਧੁ. ਲਾਮ—ਯੀਵੀਯ ਤੁਮਭੀ ਯੇਸਥਯ, ਕਧੁ' ਅਥਾ ਫੋਫੀ ਫੋ, ਫੰਸੀ
ਫੰਸੀਮੇ' ਰੋਫੀ ਫੋ.

ਨ. ਐਰ—ਫੰਸੀ ਹ'ਯ ਫੰਸੀ ਕਧਸੀ! ਮੇਰਾ ਤੁਮਫਾਰਾ ਫੰਸਨੇਫਾ ਵਾਸਤਾ
ਫੰਸੀਕੀ ਯਾਸੀ ਕਫੀ.

ਧੁ. ਲਾਮ—ਫੰਸੀਕਾ ਵਾਸਤਾ ਜਥ ਨ ਥਾ ਅਥ ਸਫੀ.

ਨ. ਐਰ—ਅਧ ਹ'ਯ ਤੀਯਾ ਘੇ ਕਯਾ ਕਫਾ 'ਤੁਮਫੇ' ਘੇ ਯਾਤ ਜੇਯਾ ਹ'ਯ
ਘੇ ਧੁ, ਕਤ ਖਸ ਮੁਂਕਸੇ ਅਥਾ ਲਗਤਾ ਹ'ਯ?

ਧੁ. ਲਾਮ—ਅਥਾ ਲਗਨਾ ਘੋਰ ਧੁਰਾ ਲਗਨਾ ਤੋ ਤੁਮਕੀ ਧੰਸਾਰਸੇ
ਕਫੋਗੀ ਅਥਰੇਫੇ ਮੇਰੀ ਫੋਕਰ ਰਹੋਗੀ.

ਨ. ਐਰ—ਯਾ ਫਲਾਫੀ ਘੇ ਕਯਾ ਗ, ਜਥ ਹ'ਯ, ਅਜਥਸਾ ਅ, ਜਥ ਹ'ਯ,
ਅਧ ਹ'ਯ ਘੇ ਕਧਸਾ, ਫਧਵਾਨੀ ਧੁਰ, ਕ, ਅ ਪਫੇਨੇ ਯਫੇ ਫੰਧਾ।
ਧੁਫਾ ਘੋਰ ਰਸਥਕੋ ਨ ਮਾਨਕਰ ਨਾਜਧਯ, ਮੁ, ਫੰਧਤਪਰ
ਅਫੇ ਹ'ਯ। ਫੰਫੇ ਜਰਾ ਫੋਧ ਸਮਯਾਐ ਧੁਫੇ ਵਾਸਤੇ ਥਰ-
ਮਾਧ ਤੋ ਜਨਾਯਸੇ ਅਧੁ' ਐਕ ਅ, ਜਥਸੇ ਅਧੁ'.

ગુ.લામ—જસ અજ બચનેકી હિમ્મત યા ધરાદા ન કીજીએ બલ્કે
મુઝે હમ ખીસ્તરીકી ઇમ્જાનત દીજીએ. ખખરદાર ઇન્કાર
યા ઇસિરારકો દો.ડકર અજ વોહ દુ.કરા સુનને પાઉ કે
પ્રુશીસે પલંગપર આઉં.

ન.જીર—

ગાના.

બાઇ મોરી ઇસિમત બિગાડના
ખીર યજ્ઞદાની શયતાની ઠાની તુમ.
બનો ન હડીલે ચાહે મારો મોરી ગરદન
કટાર અજ લાના લાના તુમ કટાર-બાઇ.
પ્રુદાકો માનરે મુઝે લધમ દુઃખી ન કર

ગુ.લામ— અજસ છે આહોનાલે ધત ઉત ચિતવત
સુન જનાં સુન જનાં વિસાલે મન માના બાઇ.

જસ જસ છે તાનારીરી હોલી મા.અલુમ હુવાકે તેરી બક્ષીસી

ખખર નહીં જે અજ તક સીધી ન બોલી.

ન.જીર—અચ્છે બાઇ પ્રુદાકા ખીર કર પ્રુદા ઓર પ્રુદાકે રસ-
લસે ડર ઇસ ખયાલે બાતિલસે ફરગુજર.

ગુ.લામ—ખખરદાર જજાન સંબાલ બેહુદા બાતેં મુંહસે ન નિકાલ
કયા શામત તો નહીં આઇ હય કિસકી બહન ઓર કોન
બાઇ હય.

ન.જીર—મંય બહન ઓર તુ બાઇ હય.

ગુ.લામ—નહીં નહીં તુ બાઇ હય.

ન.જીર—યા અલ્લાહ કયા તુ બાઇ નહીં હય !

ગુ.લામ—વલ્લાહ કયા તુ બાઇ નહીં હય !

શ.એર.

અગર મેરે કિલકો તુ બાઇ ન હોતી
તો મ્હે શુરતય મુંહપર આઇ ન હોતી

ન.જીર-અફસોસ—

અ.શઆર.

કુછ નહીં અંદેશએ મંહશર તુમ્હેં,
યાકે તનમેં રૂહ ઇન્સાની નહીં.

તું જલાતેહો મુઝે જાતોંસે તુમ,
કયા તુમહારી આંખમેં પાની નહીં.

ગુલામ— આંખમેં તો તુમ સમાઈ હો મેરી,
સર્મકા રહેના કુછ આસાની નહીં.
હુંદતો હું ઔરબી માઅશક મંય,
કયા કઈ લેકિન તેરા સાની નહીં.

ન.૯૨— ખામોશ બદજવાન મેરી થક ગઇ જવાન,
આંખોંકે સામનેસે મગર તુ ન ટલ ગયા.
માં મરગઇ તો બાઇને અયસા કીયા મુલુક,
હુલનેસે જે બચાયા જીગર આજ જલગયા.

ગુલામ— જેઅસપે જેગુનાહપે હોતીહો કયું ખશ,
પહેલીલી જાતસે તેરી મંયતો સંબલ ગયા,
તંગ આ ગયાહું પરદિલે સુરત પરસ્તસે,
દેખા કોઇ હસીનતો શીરન મચલ ગયા.

ન.૯૨— હય રાત આજકી યહે સમે અબ્વલીને ઝોર,
સોતીથી પર ફરીસ્તેને આકર જગા દીયા,
બકબકને હાય તેરી પરીશાં કીયા દિમાગ,
તુનેતો મેરે મઝનકા કીડા ઉડા દીયા.

ગુલામ— બલખે સમે વિસાલ ખીગડકર બસહ ગુરર,
દિલમેં જે આપા આપકે હમકો બના દીયા.
નાજુક દિમાગ મુનકે સદાએ સકીસ્ત દિલ,
કહેતા હય મેરે મઝનકા કીડા ઉડાદીયા.

ન.૯૨— ખોશ ગાલિખ હય તેરા અખતો જહાં હું મંય ખુશ,
સારી મખલુકે ખુશહો પે લઇં તુહી નહો,
તેરે હમ નામકો જખ કોઈ પુકારેગા કહીં,
જી ધડક જાયગા મેરા કે કહીં તુહી નહો.

ગુલામ— મુઝસે પરદા હય અખસ દિલમેં હય તુ આંખમેં તુ,
એક જહાં મુઝસે છિપે પરદા નહીં તુહી નહો
હાય કિસ્તરહ મેરા દિલ યહે ગવારા કરલે,
સખહો સામાને તરખ માહેજખીં તુહી નહો,

ન.જીર— હસ્તે જશ્ન કરાજ કરે હોઠે હસ્તગીર,
બદનસ્થ આઘમીયે બરોસે કહાં તલક,
દુનિયાકી કુછ લિહાજ ન કુછ દીનકા ખતર,
બેશર્મ બે.હમાઓકાં કોસે કહાં તલક.

ગુલામ— આગોશી શીક ખોલીયે કબ તક ન જખતસે,
બેતાબ દિલકો રખીએ મસોસે કહાં તલક,
બરતા નહીં હય જુ વહે તસબુર કે વસ્લસે,
લીગે લખે ખમાલસે બોસે કહાં તલક.

ન.જીર— શરબમેં જાયજ હય કબ હમ બીસ્તરી હમશીરસે,
બહેનકી વસલતસે લજજત બાધ પા સકતે નહીં,
લાખ નાતેસે મુકર જાવો નફસકે વાસ્તે,
આપ હાયોંકી લકીરોંકા મિટા સકતે નહીં.

ગુલામ— હમ નહીં ટલતે મહાંસે કામિયાબીકે બગયર,
પાઉં જો આગે રખા પીછે હટા સકતે નહીં,
હમકો મુંહ દર મુંહ સુનાતી હો કરોડોં બીર હમ,
સખ ઉઠાતે હંય વ લેકીન હાય ઉઠા સકતે નહીં.

અચ્છા અખતો સખ કુછ કહે ચુઝીં ખુરાબી કહા
ગાલીયાં બી હીં, દિર અખ કયું દંકાર હય ખખુદા સચ
કહો કયું દેરદાર હય.

ન.જીર— અય હય બાઈ ખુદાસે ૯૨ મુઝે પરીશાન ઓર ખુનેહગાર
ન કર, હમેશા દુનિયાહીકો નહીં જસાના હય આખિર
ખુદાકોબી મુંહ દિખાના હય.

ગુલામ— ન.જીર ! જીતના ચાહે સિતમો ગૌર કર મગર એક મર-
તખા હસ ખાતપરબી ગૌર કર. ખુદાને મુજહીકો વહે હસ્તે-
કલાલ દીયા હય વહે મંયહી હું જો અખતક જખત કીયા
હય વર્ન મંય પહાનજાદા જો મેરા ધરાદા અખતક કયા
ચા વહે તેરા મુંહ કર રહાયા.

ન.જીર— (કહમોંયે સર રખ કર) અય બન્દએ ખુદા અબી કુછ
નહીં ગયા હય, ખસ હસીમેં બલા હય. કે તુ મુઝે અપની

કની જાહી જાન કર હો. હસ ખ્યાલે કાસિસે મુંહમો. હ.
દેખ અમ બાધા મંચ તેરી બન્હો. હ કમખ. ખ અગર અય-
સાહી તેરે સરપર ચપતાન સવાર હય તો તેરી સાદી કર
દેના મુઝે કયા દુશવાર હય? મેરી જખાનમેં તેરા નિકાહ
હય. અરે ઓ ના આકિખત અંદેશ સમઝ સમઝ કયા નેક
સલાહ હય.

ગુલામ—અસ આપકી હનાયત હય મુઝે નિકાહ કરનેકી કયા હાજત
હય? જખકે તુમ મેરે હાલપર મહેરબાની રરમાતી હો ગો
ખાહિર શરમાતી હો.

ન.જીર—અરે ખાક પડે તેરી શરમપર હાય તુઝે નેકી બદીકી
ખાક તમીજ નહીં, મુસલમાન હોકર હમાન અજીજ નહીં.

ગુલામ—તસલીમ ન.જીર! અખતો તુમ નિત નહ તદખીર નિકાલને
લગી. દીદઓ દાનિસ્તા મેરી આંખોમેં ખાક ડાલને લગી.
બલા તુમહેં ઓર અમરી ગયરી મનકુહાકો કયા નિસખત?
અગર હસપર રજમન્દ હોઈ તો મેરી ગરલત કહાં મુત-
નજન બિરયાની શીરમાલ કુખમે બધારી ઉડકી દાલ.

ન.જીર—ધલાહી તોમે (હાથપર પેશાની ટેક બપઝ જાના.)

ગુલામ—(ખુદસે) ખુજુર્ગોને સચ કહા હય. સીધી ઉગલીયોસે ધી
નહીં નિકલતા હય. અખ જરા આડે હાયોં સમઝાઉં, તો
મુરાદે દિલી પાઉં. જાઉં પહેલે દરવાજા બન્દ કર આઉં
ફિર હસે ઠીક બનાઉં (ગુલામ હસ્તગીરકા દરવાજા બન્દ
કરનેકો જાના)

ન.જીર— ગાના.

કરૂ કિસસે ફરિયાદ અય સુખદાન
કહા કીજીએ ધલાહી બાધ કરતા હય ગુમરાહી
છીન દિલમેં છુરીસી મેરે આન આન—
દેખો જાલિમકી જલ્લાહી કયસી કરતા હય ખેદાદી
મંચ ખેચારી સીધી સાદી ખોદૂંગી પહે જાન—

ગુલામ—ન.જીર! પ્યારી ન.જીર!! બહોત કુજ ખાદા હોલી, પહા

તક કે ગાલીયોંપર : જાન ખોલી, તુમ દેખતી હોકે મંય
કયા કયા સહેતા હું, શિરની તુમ્હારે બલેકી કહેતા હું, મંય
ને કુછ કહું ઉસમેં ઉજ ન કરો ખુશીસે મેરે વરલકી
હામી બરો.

ન.૨૨—(નિદાપત મુજતરિયાના આંદાજસે) બાડમેં ઝોકું તેરે
વિસાલકો ઝુલસા લગાડું તેરે ખ્યાલકો, તુઝે શર્મ નહીં
આતી બેહ્યા ! બાઇ હોકર બહેનકે પીછે પડા બડા ખ્યારી
કહેનેવાલા આયા, કહીંસે મેરા મુંહ યકા દીયા નહીં નહીંસે.
ગુલામ—તુ હજાર નહીં નહીં કર, મગર મંય કીસી તરફ આપને
ધરાદેસે : ચુકું નહીં.

ન.૨૨—અરે જા પહાંસે હરામી મંય તેરે મુંહપે થુકું નહીં. લો
ઔર સુનો આપા હવ વાંસે વારસ હમારે સરપર ખયર-
ખવાહી જતાને જહન્નમકો રસ્તા બતાને. જા નહીં ઉડતે
હમ, બઢા પહાંસે કદમ. અખ : મંય તેરે કહેનેમેં રહેતીહી
નહીં વાહ ખુબ જખતકે કુછ કહેતીહી નહીં.

ગુલામ—ઉફફાહ પહે તેજી તરારી બાતોંહી બાતોંમે છુરી કઠારી
અચ્છા અખ સંબલો. ઔર ખીલકુલ તૈયાર રહો કે મંય
આપને મકસદમેં કામિયાબીકે કરીબહું અબી ચાર મીનટ
બાઅફ દેખોગી કે કયસા ખુશનસીબહું. તુમ્હેં અપના તુક-
સાન મનજુર હવ વર્ન ધતની હુજજત કયા જુરર હવ !
તુમ્હારે મિન્નજમેં ચેક ફુતુર હવ તો બન્દાખી મજબુર
હવ. તુમ મેરી બાત માનતી નહીં મિન્નજકો બાનતી
નહીં. હમ કોઈ અયસે વયસે આદમી નહીં જો કિસીકી
આધી બાત સહેં ઔર ખામોશ રહેં; કુછ ન કહેં ઔર
તુમ્હારી કમસી કમસી ઉઠાઇ હંય. ઇસ કાન સુની ઔર
ઇસ કાન ઉઠાઇ હંય. (ચોડીમેં હાથ ડાલકર) દેખો અખ-
બી માન જવ.

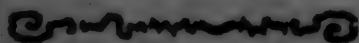
ન.૨૨—ચલ તેરા સતિયાનાસ જાય, મુવે ગારતી બેઇમાન તુઝે
ખુદાકી માર મોતમી તો નહીં આકર પુકારતી હરામ
ખાનેકો કહાંસે આગયા હમારે સતાનેકો.

ગુલામ—બસ બસ ખબરદાર હોશમેં આના, જમાદા જખાન ન
ચલાના, બેઠમાન તુ ઓર તેરી સાત પુસ્ત છે લો છે
અચ્છા ઇખલાસ નિકાલા જો દિલમેં આપા કહેડાના. યાદ
રખના, અબકી છે લરજ કબી સુનુંગા તો ચહેરેપરસે નાક
ઉતાર હુંગા તુ કયા હમેં અપના મોહતાજ જાનતી હય
હમલોગ સિપાહી આદમી હંય, અપને બક્ષસે કમાતે હંય
જાતીજોહરકા દુકડા ખાતે હંય તુ શાયદ ઉસ હરામ-
ખાની પહાનીકે સમજ હમકો અપના બાધ ગરજાનતી હય
મગર છે નહીં જાનતી હય કે હમઃકંચન નહીં હંય, બલકે
પહાન હંય. પહાન જીસ્કી હરવકત હથેલીપર જાન નાદાન
હમેં ધમકાતી હય. અયસા દિમાગ ચલ ગયા કે ડરાતી
હય. હરામ ખાના ખતાતી હય. લે અબ જરા ધસેબી
દેખલે (ચાકુ નિકાલના) ઓર અચ્છીતરહ દેખલે કોઇ હમમેં
છે ખુન ચાટનેવાલા હય ઓર ખુનબી કહાંકા છેબી
ખતાફું બડી નાકવાલી હય નાકહી કાટનેવાલા હય હરા-
મકાર ખેસવા તુઝે ઓર છે મરજ હુવા જબ તેરા પેહી
પેશા હય તો હમારે સાથ કયા અંદેશા હય, બસ ખબર-
દાર કહેદીયા કે અબ ઉજ્જકી શુદ્ધતય હોગી તો છે ખુન-
ખાર ચાકુ હોગા ઓર તુ હોગી. (ગુલામ હસ્તગીર ફહના
ધુટના ટેકકર એક હાથમેં ચાકુ, દુસરેમેં નજીરકી કલાઇ,
ખોદ નાક તેવરોંસે ધુરતા હય ઓર નજીર આધી ગર્રી
ઓર આધી બમકી હુધ.)

નજીર—અરે બલીમ ખુલકો માન કયા ગજબ કરતા હય ?

શ.એર.

મુસ્ત.ખદ રૂ. હય ખેતાબ નિકલેનેકે લીએ,
વાં તેરી તે.ગ યહાં જાન હય ચલનેકે લીએ.

બાબ પહેલા ખતમ.

બાબ દુસરા પરદા પહેલા.

અગલામકાન.

(ગુલામ દસ્તગીરકા ગાતે હુવે આના)

ગુલામ—

ગાના.

હુવા હાસિલ નિસાલ વલેજ હમ નિદા
 નયા દિલકો મલાલ કરં કયા મંય બયાં
 કીયા દિલબરકો તંગ જખર દસ્તીકા રંગ,
 નહીં અચ્છા રહે ઠંગ ઇસમેં હોગા જુયાં
 કરં જનીપે જોર પડે મુશકિલ કુછ ઓર
 કીયા પીછે જો ગૌર ખુરા હય બે ગુમાં,
 વોહ હય નાજુક દિમાગ કહીં દેવે નદાગ,
 હોવે ઠંગ ચિરાગ મેરે દિલકા પહાં.
 કબી હોકર બેજાર પહાંસે હો ફરાર
 મેરી મદી હો ખવાર ઉસે પાઉં કહાં.
 છોડું સખતીકી આલ કોઇ ફયલાઉં જાલ
 ઉસે ફદેમેં ડાલ કરં તાબજે ફરમાન.

રહે સખ કુછ હુવા મગર બે લુહીકે સાથ, અજ કોઇ
 અયસા જતન મિચારીયેકે ઉસ પરીકો શીશેમેં ઉતારીએ.
 રહે કશ્મકશ ઓર ખિલાફે મરજી કારવાઇ દોનોંકી જાનકો
 અજબ હય. જખરદસ્તીકા અજબ ખરાબ હય. અગર
 જ્યાદા ધમકાતા હું તો દહસત ખાતાહું કે શુરસેમેં મચલ
 ન જાય. આઇ કુછ સોનેકી ચિડીયા હાથસે નિકલ ન
 જાય. અગર જ્યાદા તંગ આય તો મુખાદ લાલા સાહજ
 હીકેં ધર બચક જાય. ફિર કયા હો. કીસીઓરસે આંખ
 લગાએ ચલદે તોબી ખુરા હો. ઇસ સખીકા મજા પાએં
 મુશતમેં હાથ મલતે રહે જાયે, ઇસસે બહેતર હમ કે નર-
 મીસે કામ નિકાલેં ઓર કોઇ અયસા જાલ ડાલેં કે ફિર
 રહે બેદામ હમારી ગુલામ હોકર રહે, પહેલુમેં રહે ઓર

શાદકામ હોકર રહે. (ચોડીદર સોચદર) અહા હાં હાં ખુબ ચકમા મુઝા જુરર યહે ધિરસા ખાખયગી. દાવમે આખ-યગી. યુસુદ ધસકા હોટાભાઈ ને ઉસ્કો જાનસે અ.જ.જ હય ખહોત કુછ પ્યારા હય. વોહ અભી કંવારા હય. ખસ ઉસ્કી શાદીકી કહીં અટસટ લગાઉં તો ઉસ્કી નિ.જ.રોમે સમાઉં. ધસી તરીકેસે જિલકુલ રંજીત દુર કરેગી. નેકુછ કહુંગા મંજુર કરેગી. અખ કયા હય. ખસ દોચાર શોરથે ચટોકો મિલાના ચાહિયે યું નયા ગુલ ખિલાના ચાહિયે. (જાના ગુલામ દસ્તગીરકા.)

ખાખ દુસરા

પરદા દુસરા.

ન.જીરકા કમરા.

(નજીરકા અલીજાનસે ત.અલીમ લેતે કિખાઈ દેના.)

ન.જીર—

ગાના.

તુમહારી આતિશે દુરકતસે ને અય પાર જલતે હંય, પસે મુરદનબી ઉનકી ખાકસે શા.અલે નિકલતે હંય. તુમહેંગર હમસે નદરત હય તો હમ દુનિયાસે ચલતે હંય, ને તુમ આંખેં જલલતે હોતો હમ ખસ્તી જલલતે હંય. અગર વોહ ખાગ્યાં મિલતા તો ઇતના પ્રુછતે ઉસસે, નિહાલે આર.જુ કિતને કિનોંકે ખા.અહ રલતે હંય. ગિરા મત અસ્મે ગિરીયાં ઇન્કો આ.ગોશે મુ.હખખતસે, યહે તીફલે અસ્ક અય નાદાં બ.ડી મુરિકલસે પલતે હંય.

(આના ગુલામ દસ્તગીરકા.)

ગુલામ—ખીવી સા.હય મુખારક.

ન.જીર—ખસ આપહીકો યહે મુખારક સલામત રહે, મુખપર તો દુરહીકી ઇ.નામત રહે. ખસ મ.આફ દુરમાઇએ ના.હક ન સતાઇએ.

અલીજાન—(અલેહદાહો) આહ એક તરફસે નદરત, દુસરી જાનખસે

લગાવટ માં અહુમ હોતી હય, એતો મેરી પેશીન ગાઇ કી
સચાવટ માં અહુમ હોતી હંય ખીવી ઉદાસ હય તો મીયાં-
ઠાબી ચહેરા ઉતર રહા હય. બે સાફ જાહિર કર રહા
હય કે માં અમલા સાફ કર ચુકે હંય, તલવારકો ગીલાફ
કર ચુકે હંય.

ગુલામ—હેં બહેન એ મુબારીકબાદી પર ખીગ.ના, ખુશીકી ખાત
પર લ.ના.

ન.જીર—નહિ બધ અયસી ખુશી નહિ ખુશ આતી હરવ.કતકી
છે.જી.ડ નહિ બાતી.

ગુલામ—કયા તુમહેં એ ખાતેં નહિ સુહાતી હંય, મેં ખુશ ખબરી
દેતાહું કે બહોતસે રૂપયઓંકી ફીદર કરશે પુસુરકી
ફલહન આતી હંય.

ન.જીર—બલા દેખો અબ એ છે.ડ નહિ તો કયા હય. તુમ સચ
કહો તુમહારા કયા મનશા હય. હમ ધરમેં રહેંયા ન રહેં,
અબ ઓર કયા કહેં, અગર ખફા હોતે હંય તો અપની
જાનસે હાય ઘોતે હંય. ખાત ખાતમેં તુમહારા ચાકુ નીક-
લતા હય. બસ હમહી યહાંસે ચલે જાયગે; ઓર કયા !
બસ ચલના હય.

ગુલામ—હાય હાય આપ છતતા ગુસ્સા કયું ધરમાતી હંય. સચ
કહેતા હું કે પુસુરકી ફલહન આતી હંય

ન.જીર—

શ.ઝેર.

આચુકી ઉસ બહ નસીબકી ફલહન,
આયગેં તો રંજ યા મહન.

અમમાં બી બિચારી મર ગઇ, તો ઓર કોન હંય ઉસકા
વારીસ વાલી અયસા. મરને વાલીકા કુંબા કચ્ચા હય,
પુસુર ખીચારાહ બે માંકા બચ્ચા હય.

ગુલામ—વાહ કયા લાવારીસ બચ્ચા હય, છસકા બ.ઈ ગુલામ
દસ્તગીર કે અપસા ઓર બહેન ન.જીર જાન બયસી હો.
અમમાં મર ગઇ તો કયા હય ? તો તુમ કયસી હે !

ન.જીર—(હિરવે બહાકર) હમ કયા ઉસકી ખબર ગીરી કર સકતેં
હંય, હંયહી કીસ લાયક. ખુદ ગયરોંકે હાયકી તરફ
તકતે હંય.

ગુલામ—દેખોજી ભારી ન કરો. ખુશી ખબરમેં આહો જીરી ન
કરો, ન.જીર ! કસમ હય. અગર તુ આજ ખુશી હો કર
મુઝસે ગલે મિલે તો વોહ ખુશ ખબરી સુનાઉ કે તેરે
ઢિલકી કલી ખીલે.

ન.જીર—અચ્છા સુનાવ લો મેં ગલે મીલનેકો તૈયારહું આવ.

ગુલામ—(ગલે મીલનેકે બા.અદ) અલ.હમ્દોલીલ્લાહ યુસુફકી
નીસબત તો હો ગઈ. બા શાદીકા સરઅંજમ હો, દા.અ-
વતકા ઇનતે.જમ હો, ખાના વ.ગયરા અયસા પકવાવ કે
ખરદારીમેં નામ હો.

ન.જીર—(બહોત ખુશ હોકર) કયા ઘે બાત સચ હય ?

ગુલામ—સચ નહિ તો કયા ઝુકમેં મુઝેં કોઈ લાલચ હય ?

ન.જીર—તો કહાં ?

ગુલામ—(કાનકે ખરાબર મુંહ લે બા કર) કે હાં.

ન.જીર—હાં.

ગુલામ—જી હાં.

ન.જીર—તો આપહીકો મુખારીક.

ગુલામ—હર તરાહ બાત પકી હય. ખરાત કે લીએ આઠ તારીખ
ધસી મહીને કી મુઝરર હે.

ન.જીર— ગાના.

મગન મગન મનમેં.

અય મુખતાર માલીક દારમેં હું નીસાર સાયા દસ્તર

દીલહય ખુશતર,

તન મન ધન સબ તુમપર વાઈ જતે જી મન નાહી ખીસાઈ.

માનુ હુકમ બાત ન ડાઈ બનદી તાબ.એદાર હય. —મગન.

ચે રંજુર ઘે મજબુર હું મસરર ખોર મશકુર. —મગન.

आप दूसरा

परदा तीसरा.

अगला जंगल.

(अनुमन म. ओ. दोस्तों के जंगल में आना, और न. उरके
शिरा में जाना.)

अनुमन—

जाना.

जननां दौन शयनसे नयन मिलाये ययन नहीं मनये,
हिरहे में जस रही मितवन तोरी महभाते नयना,
अकुटी कटिल धनुष बध रे जान जान बध सपना,
तोरे यरनको छतीयां धरन मोहे दरस दयना,
आहे दिन दिन तारे गिन गिन कटे मोरे नयना.

करममलाही—
महुरमलाही—

जाना.

सुनो सुनो हजरत वाला कहे रहे करे आहोनाला,
किस जनी किस पुतकी सुरतपर शयदा — सुनो—
आहम कर इस गमकी शिरत बरी तदपीरे,
शिर देयो जन्हेकी हिकमत मुश्किल क्या हय.
अपने दंगमे लाना देकरके जावा — सुनो.

अनुमन—आह मेरे कहेने और गुहारे समजानेपर क्या धरका
हारोमदार हय. मंय नहीं जनता के किस नाजनीन म-
हेजनीन बोली वाली. मगर मलायक इरेण सुरत और
काली काली और ज.डी ज.डी शरभीली आंजिंवाली दुर-
वस औरतने किस अदासे ओके तीरे नजर भास के
उगरके पार हय.

करममलाही—अयर जनान अनुमन साहज रहेतो शरमाये.
आप किस जलासे हो बार न लुवे किस मयदान में शी-
कार न लुवे, कयुं कर इयमनोंकी कमजपती आह, न-
उरकी परछी कहां न आह, किस नहु नजरकी नोक
मज्जमये दिल में गि.उ गध, किस जे न.उरसे आंज ल.उ
गध. कुछ तो जयान कीजये जरातो पता नसान दीजये.

અન્નુભ—ક્યા કહું કલ શામ જે મેરી શામત આધ ગાયા મેરે
લીયે ક્યામત આધ, તો એક તરફ ખતીરે સપર નિકલ
ગયા વહાં કોઇ નાજનીન અપને ખરામદેપર સૌ નાજસે
જુલ્લવગર મહવ ના વકદિગની થા, કમખખતીકા મારા નશા-
નેકા ક્યા મંચડી નાશુકની થા હાય હાય ઉસે કહાં પાઉંગા
કયસે જી બહેલાઉંગા, મગર અખ.

અશઆર.

ઔર તો કુછ નહીં હય એક ખટકસી દિલમેં,
કોઇ ઇસ દર્દકા ખતલાએ મદાવા ક્યા હય,
મુમ ગઈ વોહ મજહ દિલમેં જીયું યા ન જીયું,
જન કાંટેકી અની પર હય બરોસા ક્યા હય.

મહેરદલાહી—સખસે હોતી હય ઇ-સાનકી મુશ્કલ આસાં,
મુકતકા રંજ હય ઇસ રંજસે હોતા ક્યા હય!
મુતમઇન આપ રહેં ઔર પતા હમકો ખતાએં,
હમ જરા નામોનશાં તો મુને પરવા ક્યા હય ?

અન્નુભ—ઉસકા પતા નશાન ન પુછો, મુકતકા ખયાન ન પુછો,
ત.અન્નુભકી ખાત હય મત્ર પુછો તો યહે કયશીયત એક
તરફ શરમાતી હય, કુદરતકે કારોઆરપર હંસી આતી હય.

કરમદલાહી—આખીર હમબી તો મુનેં.

અન્નુભ—ક્યા કહેં તુમબી તો સોચો.

શ.એર.

ખંવ પાસ આંખ કિખલએ હામત આદિયે,
મસજદકે જેર સાયા ખરાખાત આદિયે.

બત્તા ખાનએ ખુદાકા પાસ, ઔર રંડીકી રિહાસ
ખયાલતો કીજએ કહાં યુવર ખાનકી મસજદ. મુકદ્દસ મ-
નજીલકી શાન, કુમખી નજરકા મકાન. અહાહાહા! મગર
ઇસમેં ગૌર કીયા તો ઉસી ખુતે કાદિરકે દુરનો જમાલકી
ત.અરીફ નિકલતી હય. જીવર દેખતા હું ઉસીકી ચલતી
હય. યા અની અયસે પાક મુકામકે જેરે સાયા દુનિયા-

વાતે અપશ પસંદ લોગભી : અપને દિલ ઔર તળી અતપર કાળિજ રહેતે હંય. મગર યહાંભી જો હિસ શોખ સે દો ચાર હોકર નિકલતે હંય વોહ હમારી તરહ મુસીખતે સહતે હંય, આખિલ શરખ દુસ્ત ઇસે કહેતે હંય. મમે મુશરિકતમે તડપતે હંય. હિસીકા નામ જપતે હંય. અલાહકી શાન હય.

મહરબલાહી—તો દિર આપકા કયા ધ્યાન હય. કયા અરમાન હય ?

અન્બુમ—હમારા ધ્યાન હમારા અરમાન જાહિર ખાત હય, ઇરિકી કુતુલ તહકીકાત હય.

કરમહલાહી—ફુજુરે આલી આપનેબી ખુશ દિલ કીયા, હમનેતો કુછકા કુછ સમજાયા. મગર ખયરસે રંડીલીકા જીક કીયા. ઇરકા કયા હય ? રહેતો મુમકીનાક હોતી હય. જરા રૂપ્યાહી આંચસે સેંકાં ઔર પીધલ મધ, રહે સો હસરત નિકમ મધ.

મહરબલાહી—ખુદા ફુજુરકો સલામત રખે માશાઅલલાહ આપ ખુદાની તરહદારે જવાન બા શરોશાન હંય. મંય સય કહેતાહું અગર હિસને ઇન્સાફકી નજરસે દેખા તો બસ બરાબર હવા લેખા. (મહાજનકા આના, ઔર દો હથ્થડ છાતીપર મારના)

મહાજન—હાય મગવાન.

કરમહલાહી—કયા હય બાધ જાન.

કરમહલાહી—હાંયેં હાંયેં લાલાસા હબ ખયરતો હય ?

મહાજન—અજી મીયાંસા હબ ખયરતો હય, સેંકડોં કોસ યહાંતો હસરત હય યા અફસોસ.

મહરબલાહી—આખિર કયા હુવા ?

મહાજન—કુછ ન પુછો ખુશ હુવા હમતો યહી કહેતે હંય જો પરાધ બીજપર જખરહસ્તી કુખળ કરેગા વોહબી જવા નહી મરેમા.

કરમધલાહી—અજી લાલાસા હજી કયા માજરા હય, કયા કિસ્સા હય ?

મહાજન—બસ કહે દીવા જે કાઠ કીસીકા સતાયગા વોહબી ચયન ન પાયગા. જયસા કરેગા વયસા ઉસકે આગે આપગા. હમતો યહી કહેતે હંય કે ઉરકા સતિયાનાસહી જાયગા.

કરમધલાહી—આખિર કયા ખાત હય, વોહ કોન બદજત હય ? જે તુમહેં સતાતા હય, ખેચારોંકા જી દુખાતા હય. કહિયે તો સહી કિસને આપકા દિલ તોડા ?

મહાજન—અજી તુમ જનતેહો કુછ શરીફ લોગતો અયસા કર-તેહી નહીં, કમીન જે કરેં સો ઘોડા હય.

મહરધલાહી—અજી લાલાસા હજી મતલબકી ખાત કહિયે.

મહાજન—બસ મીયાંજી ખામોશ રહિયે.

૨૧. અર.

સરાસર દિલ દુખાતા હય કાઠ જીક ઓઝી છેડે, .
ખુદારા સીતારેશોંસે ન લો નામ ધસ ફસાનેકા.
શાયદ આપ જનતેહો વોહ ગુલામોંકા ગુલામ હસ્ત-
ગીર ખેતોકીર.

કરમધલાહી—કોન ગુલામ હસ્તગીર ?

મહાજન—મીયાં વહી પહાનીવાલા તમામ જમાનેકા સાલા.

મહરધલાહી—ફિર કયા હુવા ?

મહાજન—હુવા કયા, ગુસ્સા આતા હય. હરામ ખાનેપર બહેનતો જીન્દા દીલોંકી જીન્ગીકા સામાન બાધ મારતે ખાન પહાન-સા હજી પહાન જાહિરદારીમેં બહેનકા જે રે નિગરાની રખતે હંય, અ હર ખાને ઉરકી જવાનીકે મજે ચખતે ફૂંકંય. હસ સાલસે મેરી ઓર ઉરકી બહેનકી મુલાકાતથી મુદતસે મિલી મુલી ખાતથી. વોહ મીયાં જીસરોજસે આય હંય ખીવીકા પરદે લગાય હંય. મેરે હાંકી નોકરીબી છુડાહી હય ઓર વોહ ખેચારી બોલી બાલી સીધી સાદી હય, ઓર વોહ એક જલિમ જલ્લાદ પેશા ખુની આદમી ધમકાયા

રાયા હોગા ઉરકે દિલમેંની ખીર સમાયા હોગા. આખિર
આંરતથી ૨ ગાં. મેરી નૌકરીસે સાફ મુકર ગઈ. હાય હાય
(અન્નપુર્મકા એક તરફ હોળના, મહેરખલાહી વ હરમખલા-
હીકા પુછના)

મહેરખલાહી—વોહ રહેતી કહાં હંય ?

મહાજન—મીયાંમઈ તુમહારા કયા નામ.....યુવરખાનકી મસ્જીદ.

હરમખલાહી—ફિર આપ વહાં કબી જાતે હય ?

મહાજન—જાએં તો બહોતોરા, જાને કળ પાતે હંય ! વોહ મુજ
કયા દિનબર કહીં ટલતા હય ! સિદ્દિ શામકે બાઅદ જો
આજાં હોતી હય તો નમાજ પઢને નિકલતા હય. બસ
મસજીદ તક જાતા હમ નમાજ પઢકે ઉલટે કદમેં વાપસ
આતા હય.

મહેરખલાહી—ફિર કયા નજરબી તુમહારે કને નહી આતી ?

મહાજન—હાં મેરે કને તો નહી અજામતા કબી હમ્મામકો યા આંર
કિસી કામકો બાહિર આતિ હય તો મુખે જખમેંકો હરા
કર જાતી હય. બસ ચલતે ચલતે ધતના કલામ કે લાલાજી
સલામ. સલામકે : જવાબ સિવા મંય કુજ નહીં કહેતા,
મીનજ પુરસી તકકા હોશ નહી રહેતા. જખ જ્યાદા વહ-
શત ગાલિખ આતી હય તખીઆત ધબરાતી હય તો વહાં
જંગલકી હવાખાને જરા જી બહેલાને ચલા આતાહું

હરમખલાહી—(ઇલાહેદા હોકર) હમતો સમજતે થે કે એક જંગલ
વીરાના હય મગર અખ માઅલુમ હવા કે અપસેહી મરી-
જેકા શીદાખાના હય. પરવરદિગાર ઇસસે બચાએ, ખુદા
મહાં હીસીકો ન લાએ.

મહેરખલાહી—સાહબ અલ્લાહ આપકો સખ ધનાયત કરે. આપકે
દુશમનોકો ગારત કરે.

મહાજન—જહાં વોહબી એક બાજી થી જીસે દસ બરસ તક ખેલા,
ઈસ ખેલકોબી ખેલેંગે. જીસ કદર સખ્તીયાં હોંગી એલેંગે
અમ્હા આદાબ.

મહરખલાહી વ કરમખલાહી—ખંઠગી જનાળ (મહાજનકા જના)
 કરમખલાહી—લીજીએ હજત જહાં આપકા દીલ ગયા હય ધર
 ખમઠે ઉરકા પુરા ખોજ મિલ ગયા હય. અખતો ખુદાકે
 વાસ્તે સંબલીયે ઓર કિસી રોજ. ઠીક ઇશાકે વકત તશરીફ
 લે ચલિયે. વહાં ચલકર દેખા જમગા ખુદાબી આહે તો
 મતલબ ખર આપગા. અચ્છા અખ ઉઠો મહાનકો ચલો.
 (જના સખકા)

ખાખ દુસરા પરદા ચૌથા.

આરાસ્તા મહેલ.

(યુસુફકી સાદીકા જલસા, ચંદ મુખતલીફુલ વજઅ
 તવાયફોંકા ઇજતેમાઅ)

શીરોજી—અયબી ફહીમન અજી અય ચૌધરાન !

ફહીમન—હાં યુવા શીરોજી જાન.

શીરોજી—અય રહે અખતકળી નજરજાન વહાંસે શીરીબી નહીં !
 વાહ અચ્છા હમેં અકેલા ખીકાકર કયદ કર દીયા. અખાહ
 ઇસસે તો હમ જામહી અચ્છે થે, જો ઉન્કે હમરાહ ફુલહ-
 નકે હાં ચલે જાતે.

ફહીમન—શિરખી ચલીહી કયું નહીં ગઈ ! વહાં અકેલી કયું રહીં ?
 રહે કોઇ ઉન્કે અખતેયારકી ખાતતો હયહી નહીં, કે ફુલહ-
 નકો બગલમેં માર ઝટ લે આએંગી. આખીર વદઅ હોતે
 હોતેહી આએંગી.

શીરોજી—અયસી કીતની દુર હય વહાંસે ?

ફહીમન—રહેતો મંચ નહીં જાતતી. દેખો ઇનસે પુછે દેતી હું. પક્કી
 ખબર લેતી હું (તીસરીસે) કયું ખી કહુજાન રહે જરાત ગઇ
 કિતની દુર હય કે જરાતી અખતક નહીં શિરે; મહેમાન
 લોગ વહાં શિરે.

कटुजन—अप जुवा, दुरतो कुछनी नहीं हय. लेकिन देवतीकीहो
हुइलन वासे अकसर अपसाही क्षीया करते हंय. ओक बी.न
छाते हंय, ओक धरते हंय, हेर होही जाती हय. लेकिन
वहीहा आया हय. कहेता हय के जरात आती हय.

हीरो.छ—अछ देवना पुसुइकी सुसरास वही दुधना, जेकर मु.छ-
जनके बाछही हय.

कटुजन—हां हां वही जेयारे गरीज आइमी छोटी लउकीकी दर-
मु.छ जनके बाछके सगाध की हय.

हीरो.छ—भयने सुना हय के वोह हंय अरलकोई शरीर ?

कटुजन—जेसक अरल शरीर छ-की नरल शरीर.

इहीमन—अप जी ल.अनत हय अपसी शराहत पर, भला शरी-
इंकी जेटीयां और कंयनोंके धर.

कटुजन—जुवा इपीमा अपसीही बी.न होती हय. उसके आगे
जतकी कय तभी.न होती हय ?

हीरो.छ—सय हय जुवा इपयकी पुण कही.

कटुजन—हां भध और धस जातका जवाण क्या हुं, अजतो हवाही
अपसी यल गध हय. जहां शरीर जलदीयां तुम्हारी पिरा-
हरीमे दिआहुं.

इहीमन—अप जी हरो अपसेही शरीर होंगे. जयसे अकसर तेव
जेयनेवाले अपने कोइहु और जयल छो.उ कर भीर सा.हय
कहेलाने लगते हंय. जस रहेनेहो पटकी पडे अपसी श-
राहतपर फिर वही कहेना पडा शरीइंकी जेटीयां और
कंयनोंके धर.

हीरो.छ—अप जनेनी हो धस जय.उको, धवर देजो वोह क्षीसीने
आकर सुनाई के जरात आध अम देरी क्या रही हय ?
सुनो वोह नशरीरी जनती आ रही हय. ये वो वोह सा.हेण
जानानी आ गधे.

सय—अधधयां जुवा अधधयां जम जम मुबारक.

न.छर—आपहीके सलामत हय, ये आपहीके उइमोंकी जरकत हय.

શીરો.૭—કયુંજ ન.જરમન, ધર આએ મહેમાન ઓર બહુ ગઈ ચયાને પાન.

ન.જર—હાં જુવા, આપ અગર નહીં સુનાએંગી તો કહેનેવાલી કયા કલકતેસે આએંગી? આપકેબી કહેનેકી ઘડી હય. મગર ધમરાવ નહીં અપ્પાહ શમસુદીનકી ઉત્ત દરાજ કરે, તુમહારે લીયેબી પહે સા.અત મૈજુદ ખડી હય.

ફહીમન—નહીં નહીં, ગિલોરી પાનકા કુછ જીક નહીં યું, કહિયે. તા.કતે મહેમાં ન દારત ખાના બ મહેમાં યુ.નસ્ત.

ન.જર—જી.....અજી કિસ્કી મહેમાની ઓર કિસ્કી મે.જખાની? ર.કત આપકી ધનાયતો: મહેરખાની યહાંતો આપહી મહેમાન આપહી મે.જખાન.

શ.એર.

જો હય સામાન મેરા કયા હય પહે સખ આપકા હય,

હાં જુવા જન મેરા કયા હય પહે સખ આપકા હય.

મગર અખ યું ખમકેનેસે કામ ન ચલેગા જરા જરમકોબી તકલીફ લીજીએ મ.હદિલકા ધન્ટે.જમ કીજીએ પસઅવલ આપહી પીશવાજ પહેન લીજીએ.

ફહીમન—બલા પહે કયસે હોસકતા હય? કામકો કોઇ જો સકતા હય, એક ગત તો તુમહીકોબી બરની હોગી, કુછ ન સહી રસમ તો અદા કરની હોગી, દિર મ.હદિલને જના ઓર હમને.

ન.જર—બહેતર હય. (ન.જરકા પીશવાજ પહેન ગતપર નાચના)

ગાના.

એક ન.જર દેખહી લેતા: તો: તેરા કયા જતા,
તેરે ખિમમીલકો ત.ડપનેકા મ.જ આ જતા.
દિલકે અરમાન રહે દિલમેં બહોત ખુખ હુવા,
જાનિયે મુલકે અદમ વર્ન અકેલા જતા.
બાદએ વરલસે કયું આપને રખા મ.હરમ,
ધમમેં ધમાનબી જતા તો હમારા જતા.
હમ નિકલ જતા અગર વરલકા વ.અદા કરે,

એક જરા બાતમેં રહે રાજકા ઝઘાળતા
પાસ બેતાબકે આતે હંય તો શરમાતે હંય.
દેખલે કાઠ ન ધસ રાહમેં આતા બતા.

(રકમો સુરદમેં એક રતન ખરીદા ન.જીર પર આસીક હોના, ઓર
ન.જીરકાબી રતનપર આસીક હોના, ગુલામ દસ્તગીરકા ભાંપના.)
ગુલામ—કયા ખાક કાઠ ઇતે.જમ કરે, જો ઇતે.જમ કરે વોહ
પહેલે અપના કામ તમામ કરે પહાં ખુશ્લે અપદાન સીતમ
કુટતે હંય. દમખાજ નિગેહખાનોકા ઇતે.જમકે હિલે
રાલકર બેખીક મંજ લુટતે હંય. ગોયા દિન ધાડે ડાકે
ડાલે જ રહે હંય ઓર હમ ખયર પ્વાહીમેંહી બાહિર
નિકાલે જ રહે હંય. લાલાસાહબકી નિમાહોંકા અન્દાજ
મુઝે નહીં બાતા. દીદઓ દાનીરતા રહે જુલમ નહીં દેખા
બતા. ખી સાહબકો ખીકાઉ ઓર લાલાજીકો ઉકાઉ તો
અયન પાઉ. (ન.જીરસે) ખીવીસાહબ ધસ વડત તુમહેં
નશા તેજ હય. આંખ રંગમએ સુખકે જોશસે ખુનરેજ
હય. જરા હોશીયારી કરો. જ્યાદા ન ધુરા ધારી કરો. બસ
બયઠ બવ ગા ચુકી, મહશિલકો રિઝા ચુકી. (રતનસે)
લાલાસાહબ આજ જદસા જરખાસ્ત હોનેવાલા હય ખાતા
નિકાલા હય. જરા આપ તકલીફ જરદાસ્ત શરમાએ તો
પહાં દસ્તરખાન ખીજાએ.

રતન—ખહોત બહેતર હય, લીજાએ. (ખડે હોકર ન.જીરકી તરફ)
કહો ખી સાહબ શિરબી કબી મુલાકાત હોગી ?

ન.જીર—ઇન્શાહઅલ્લાહ ! પરસું કુછ બાત હોગી. આપ સામકે છે
બજે ઠંડી સડકપર કિલ્લેએકે દિલ્લી દરવાજેકે સામને
તક્ષરીફ લાએ ઓર ઇસ્કી ચુસ્તાખીકા ખયાલ ન શરમાયે.

રતન—જી નહીં કુછ નહીં, હમેંતો પહાંકી ગાલીયાંબી કુલ ઝડીયાં
હય. અચ્છા તો ઇજબત હય બાએ.

ન.જીર—મંય કયું કર કહું.

રતન—ખયર દેખો, મંય વ.અદેપર મુન્તજીર રહું. (ન.જીરકા બાતીપર
હાથ મારના)

અ. લીજન—

ક. ૧૨૫. ૧.

લાખ તદખીર કરે પરહય સંવરના દુશવાર,
 વેહ કે જસ કામકા અંજન હય બહતર હોના.
 હો કિસી રંગકા અપ્પાહ ન આદી કોઈ,
 રંગ લાતા હય હરેક ખાતકા ખુશર હોના.

યહી ખીવી સાહય હંય કે હમેશાસે આજાદી પ-
 સંદ હંય. અખ ચન્દ રોજસે બાહસાહયકી નિગરાનીકી
 કયદમેં ખન્દ હંય તો દેખ લીજએ રાહ ચલને ઇન્સાનોસે
 આયે ગએ મહેમાનોસે રજમન્દ હંય. હાય હમ કયા મર
 ગએ લાલાસાહય કયા જાદુ કર ગએ, કે ખી સાહયને
 પરશુ છે ખએ શામ ઠંડી સહપર મિલનેકા વ. આદાબી
 કર લીયા, ભરોઆબી દીયા. ખીખી સાહયકા બટકા હુવા
 કિત્ત જાગજા મિલતા હય. ખુશ ખયર કરે દેખિયે કયા
 ગુન પિલતા હય.

ન. ૧૨—અચ્છા નન્નીજન અખતો તકલીર ગવારા કીજએ.

તખીજન—ખહેતર હય લીજએ.

ગાના.

યહાં આનેમેં લાખોં ખહાને હુવે, જાને આનેમેં,
 અરે ઓ આ હિજાબ તેરે પીછે ખેતાય હુવા ખાતા ખરાય,
 તુએ ચાહા તો અપને ખેમાને હુવે, હંય જમાનેમેં.
 ચાલ નિરાલી હય મતવાલી જોખન યહે ખરસેજ,
 દુનિયાકે તરસે જ વાહ વાહ,
 તુઝહે પહેલેસે યે હમતો જાને હુવે.

ન. ૧૨—ખી ખસ-તીજન આજકીતો આપ ઈસ ખજમકી તખી-
 અત ખુશ કીજએ.

ખસ-તી—ખહોત ખહેતર હય લીજએ.

ગાના.

લટકાલી નિરાલી અપ આલી નાગન જહરઆલી મમનમતવાલી
 હોં ચપલ ચપ જુવન ચંચલ અંગ કોમલ જાડે મંચ ખલખલ
 વસન હંસ મનખસ જાન.

ન ખીંચી આપ શાના ધન જુદાંકો પહાં સોઢાકા દિલ અટકા
અસરીરે નાતવાં હું મંચ ન દે જાનંજીરકો ઝટકા.

અનોખી આન નિરાલી શાન હમારી જનન તુઝપે કુરખાન
જેસુવાલી લટકાલી.

ન.જીર—ખી અલાદી:અખ તુમહારા હય નંખર.

અલાદી—ખહોત ખહેતર.

ગાના.

ખાંસરીયા ખજાએ જવ રે હો કનીયા.

ખાંસરીયા ખજાએ, મુરલીયા સુનાએ જવ રે હો કનીયા.

ચકવે ચકવા દોજનેરે રયન મિલનકી આન,

ધંકા મેલન જનીયેરે ઉદય હુવે જળ ખાન.

પડુ પૈયાંકો સયના નજરીયા ડગરીયા અસરીયા ખસરીયા.

ન.જીર—ખી કહુજન અખ આપ.....

કહુજન—જો ધરિયાદ.

ગાના.

જવ જવ સૈયાં મંચ સેજે ન આકં

નયન લાગે કહી, રયન જાગે કહી

કિસે જીકી સુનાઉં જલ જલ જાઉં જીગરકી જલાઉ

ધરકી રાની હય મહેતરાની બેસવાકે બરો જાકે પાની

મંચ જવાની યું ગવાઉં

અખતો કાટો ચયનસે નિસહિન સૌતન સાથ.

આંતકાલ પચતાવગે મલમલ દોનો હાય

મુઝે તરસાલો તરસાલો હાં પર સૈયાં.

ન.જીર—ખી લતીફન, અખ આપકી ખારી હય.

લતીફન—ખહેતર હય તો ખન્દી કળ ધન્કારી હય ?

ગાના.

રોકત છેલ જો ગેલ હમારી હમ બડ ભાગ્યુન હંચ ખિજનારી

એક ધંક હો રૂપ દિખાવે કિસ્મ કનીયા સામ ખિહારી

ગાના.

તોરે ધુંધર વાલે બાલ ખીણુ જ્યસે કાલે
 દરશનમેં બાલે બાલે આફત કે હંચ પરકાલે
 જ્યસે કાનન કુંડલ ડાલે.
 ગોરે ગુલ ઓર માલપર ક્યસે સોંહે બાલ.
 જુઁ ચંદનકે રૂપસે લીપટે બિચ્છુ વિપાલ
 હોરી જહરી જહરાલે બચતે રહેના મતવાલે
 નહ લાગસે નાગન હય પાલે

સખ—

ગાના.

કયસા કયસા સમાં સમાં સોહના
 જો અગ હય સમા વોહ કય હય સમાં અજબ હય સમાં
 પુલોમેં લાલી છાઇ નિરાલી અઘા નિકાલી
 દેખોતો આલી ડાલીપે ડાલી હરીયાલી
 ક્યારી ક્યારીપે કયસા હય જોખન ગુલશન પુલન બરા દેખો આન
 પ્યારી પ્યારી ગુલકારી નિયારી નિયારી પુલવારી આહાહા વાહ વાહ
 દેખો ન્યારી ન્યારી રંગત સહેલી નવેલી અલખેલી
 બીનેલી ચંખેલી ગુલેતર જમાન
 ગુલેતર જમા અ ગુલેતર જમા અ કયસા કેતકી ચંખેલી
 જાહ જુહ ઓર મોતીયા લા મલનીયા
 આજ સહેરા બધધ્યાં બનાના હાંહાં બલા પ્યારી જાન
 બલા પ્યારો જાન બલા પ્યારી જાન.

બાબ દુસરા પરદા પાંચવાં.

અગલા મકાન.

(નજર રતનકે હાં ગઇ હય, ગુલામ દસ્તગીરકા ગુસ્સેમેં ટહ-
 લતે દિખાઇ દેના.)

ગુલામ—હરે મકાર ઓરત રહે બોલી સુરત રહે કિતાબ સીરત
 આઠ બજનેકા આપ મગર બીવીકા પતા ન નિશાન. દેખો

આજ આયગીતો જનવગી કહાં, અમરી આલાકીયાં તો
 બહોત જનતા હું ઉસ્કી રગ રમકો પયચાનતા હું ઉરે
 માદર પિદર આજનદ શીત્તા ખુનિયાદ હમેં તો હકીમજીકે
 હાં જનકો ધોધા દીયા. ઓર આપ હસ ધોતીપશાદ હીન્દુકે
 હાં જન વચ્ચા વધા કીયા વોહ હજર મુઝસે બેદ ન ખોલે
 મગર અલીજનકી પહે મગલઃ નહીં કે મેરે સામને ઝુક
 ખોલે. મુઝે ઉસ્કે કહેનેપર પકીન હય. વોહ કતમ ઉસ્કે
 હાં ગધ, વર્ન કહાં ગધ. અજકે આનેદો જરા કયસા મજા
 અખાતા હું કમા કયા ઠીક જનાતા હું. આજ વોહ હમ
 ઓર મંચ હું. દિલમેં આતા હય જસ રયસલાહી કરદું.

(આતા નંજરકા.)

નંજર—અય દેખો ડોલી વાલે કહાર દરવાજે પર ખડે હંચ ઉન્કે
 પયસે તો દેહો.

મુલામ—કયુંજી નંજર પહે મંચ કુજ કહુંગા તો તુમ દસવે બહાને
 જયહ જવગી મુદતમેં આંસુ બહાઓગી રોતીહો મુંહ જ-
 નાતી હો. નહીં કહેતા હુંતો આસમાનમેં ઠીમલીયાં લગાતી
 હોં જસ મંચ આજ તુમસે કુજ ન કહુંગા જો કુજ ગમ
 હોગા ! અપની જનપર સહુંગા. બલકે રોજકા ઝખડાહી
 મીટા કર રહુંગા. ન હમ હોંગે ન હમપર સિતમ હોંગે ન
 હમારે દિલકો નિત નએગમ હોંગે. (ચાકુ નિકાલ અપને
 સરમેં મારનેકા ધરાદા કરતા.)

નંજર—અચ્છે બાઈ મંચને અજ કયા કીયા, તુમને મેરા કુસુર
 દેખ લીયા કહોતો સહી મંચતો અજતક તુમહારે કહેનેમેં
 ઓર તુમહારી હોઠર રહી.

મુલામ—બલા આજ કહાં ગધધી ! હકીમજીકે હાં ગધધી સય ખતા
 મુરદાર નહીતો અબી...

નંજર—આજ... આજતો બેશક મુઝસે કુસુર હવા. મગર નાચારે
 મજબુર હવા. હકીમકે હાં કા કરદ કીયાથા. લેકિન રાસ્તેમેં
 વોહ રતન મિલ ખયા. હરચન્દ હકી ન માના, મંચ કમ-
 બખતીકી મારી ઉસ્કે સાથ અલી ગધ. ઉસ્કી જીતો ખાતિ-

રમેં ન લાતી મગર કયા કીજીએ બિલકુલ આંખોપર હીકરી નહીં રખી જાતી લીલાહ અખતો મેરી સચ્ચાઈપર મ.આદ કરદો શિર અયસા કહું તો જો ચોરકા હાલ સો મેરા હાલ હો. અચ્છે બાધ અખકી મુઝે અપની દિલાવરી ઓર બદા-દરીકે સદકેમેં હો.હો ગુરસા થુકદે.

ગુલામ—અસ જી તુમહારા કયા હાલ કરેંગે, હમ ખુશી મરેંગે. આજ તમામ કમદાહી ટાલતે હંય તુમતો ખાજ આ ચુકી રહેલો હમ અપના ફેસલા કીયે ડાલતે હંય. (સીનેતક ચક્ર લે જાના)

ન.જીર—હય હય કાઈ હોડે! ઇન્હેં રોકો બાઈ મંય તુમહારે કદમે-પર સર રખતી હું. ઓર તુમહારે સાથ હંમરબર નિખાહકી હામી બરતી હું અગર અખ કીસીસે આંખમી બિલાઈ તો રહે સજ મંય પાડે.

ગુલામ—હય યહી ખાત ?

ન.જીર—બેશક યહી ખાત.

ગુલામ—તો માર હાથપર હાથ (હાથપર હાથ મારકર ગાના.)

ગાના.

જાતી દુશ્મન તરસન લાગે હમદમ જમજમ ધમકી લાજ કાજ રયન સેજપર જુમ જુમહો હિજરત ફેરકત બિલક બિલક મ.અદમ નિસદીન દિલગર મનહર જનાઓ સજ ધજ નકસકે ઉતટ પુતટ હર હર મતદિર માન માન દિલશાદ શાદ કર શંકા પરહર ખાન્દાનકી આખોતાય રખ જાન જાન ચકતા.

ગુલામ—અચ્છા પ્રશાદી અજાન હો ગાઈ. હમ જરા મરજી તક જાતે હંય અમી નમાજ પઢકર વાપસ આતે હંય. મગર મુતા હય કે આજ વહાં વ.અજ હય શાયદ દેર લગ જાય તુમ હરવાજેકી કુંડી જન્દ કરલો. (ગુલામ દસ્તગીરકા જાના, ન.જીરકા કુંડી જન્દ કરના, અંદરસે કરમખલાહી ઓર મહેરખલાહીકા કુંડી ખટખટાના.)

કરમખલાહી—(અંદરસે) ખી સા.હય અજી ખી સા.હય અજી

ન.જીરમન સા.હળ.

ન.જીર—કોન સા.હળ હંય ?

કરમખલાહી—જી બન્દએ ખુદા દરે દીલતપર આએ હંય. હમારે મીયાંસા.હળ તશરીફ લાએ હંય. ગાહીમેં સવાર હંય. અન્દર આનેકે લીયે ઇન્જતકે ખાસ્તગાર હંય.

ન.જીર—(ખુદસે) ઇલાહી કયા કરે! ખુલાઉ ન ખુલાઉ! ખુદા મા.અ-
હુમ કોન મીયાંસા.હળ તશરીફ લાએ હંય! કયા કામ હયા!
ઈસ ખુલાનેકા કયા અન્જમ હય? ડરતો રહે હય કે જીસ
જાલીમ જલાલ પેશાકા ખાત ખાતમેં ચાકુ હય. આજકલ
ઊરકા કામુ હય, મેરે ઉપર કયસી કયસી તાકીદ હય. મગર
ઇસવકત અસ્મપોશી મેરી જતી ખુદકસે બધદ હય.
મુનાસિબ હય કે કુંડી ખોલદું (ન.જીરકા કુંડી ખોલના,
અન્જુમકા આના. ન.જીરકા અન્જુમપર રહેતા હોના ઓર
છાતીપર હાથ માર કર અપના ઇસ્કંજતાના)

ન.જીર—(સર ઝુકાકર) જતાય.

અન્જુમ—આગળ.

ન.જીર—આઈએ જતાય તશરીફ લાઈએ.

અન્જુમ—જહાં હાજરતો હુવાહું અગર મહેરબાની ફરમાઈએ.

ન.જીર—જહે નસીબ.

શ.એર.

વોહ આએં ઘરમેં હમારે ખુદાકી કુદરત હય,
કબી હમ ઉન્કો કબી અપને ઘરકો દેખતે હંય.
હાંહાં ઇસ કાલીનકો પાયમાલીસે ઇન્જત દીજીએ

અન્જુમ—બસ મ.આર કીજીએ રહે હમારા મુંહ કહાં હય કે પશ-
મીનાકી કાલીનપર બયઠનેકા રૂખ હાંસીલ કરે, બલા કહાં
ઇસ ફલક મરતબા કાલીન વતકીએકા સાહારા, કહાં મંય
મિયારા.

ન.જીર—હાંહાં હીક હય હમની સમજતે હય.

.શ.એર.

મેરે બોરીયોંકી કહાંથી છે કિસમત,

જો કહમોંસે હજરતકે પામાલ હોતા.

ખયર ન સહી આપમે આપકો આંખોપર ખીકાએ મગર હાં
 છે હમકે પલકોંકી નોકેં ન ચુખ જાએ.

અ.જુમ—અધાહરે નુકતા રસી (હાયમેં હાય લેકર ખયહના)

ન.જર—જનાખકા ધરમ શરીફ.

અ.જુમ—ખે ખુદ ન.હીર.

ન.જર—સાહબ છેતો કુછ ખાત ન હુધ એક કિસ્મકી રાજદારી
 હહેરી મુલાકાત ન હુધ. શાયદ હમકો ગરીબ સમજકર નામ
 જતાનેસે આર હય, કયુંજ કયા ધરસી વાસ્તે ઇન્કાર હય?

અ.જુમ—જહાં જયસા કુછ આર હય સખ આપપર ઈજ્હાર હય.
 આર હય તખતો ડોકરે ખાતે દરે દોલતપર ચલે આતે
 હંધ. અગર ખ્યાર હોતો ખુદા જાને કયા હાલહો, શિરતો
 ગાલિખન સુરત ખેમિસાલ હો.

ન.જર—ધિર નામ કયું નહીં જતાતે કો હમસે પુછતો.

અ.જુમ—અજી આપકે નામકા કયા કહેતા ઔર કયા હરિયારત
 કરતા સુરજદી તરહ રૌશન હય કૌન નહીં જાનતા કે
 મહમેજહો, મહેરે તનવીર હો છે કૌન કહેતા હય કે ખી
 ન.જરહો તુમતો ખેન.જરહો અગલખ હય કે તુમદારી
 મિસાલ કોઇ સુરત નહો ઔર નામ અપના ઈસ વાસ્તે
 નહીં જતાતા હું મુમકિન હયકે મેરે નામકી તુમહે કુછ
 જુરત નહો.

ન.જર—જસ હજરત ખતા દીજે આપના નામ. "ખાતિરશીકનીકા
 અ.જમ.

અ.જુમ—નહીં નહીં મુજે કિસીકી ખાતિરશીકની મન્જુર નહીં
 નામો નશાન છુપાના કોઈ જુર નહીં. છે ખાહસાર હોશો
 હવાસ શુમ જરરા મિ.કહાર અ.જુમ. લાહોરકા રહેનેવાલા
 તિગર પેશા આદમી હય.

न.७२—आधाद तेरा लाभ लाभ शुद्ध हय नामतो जताया लेकिन पुरा न मानना वतन आपकी छुपाया और अगर नहीं छुपाया तो ज.मुदा अपने वतनमें आपकी ज.उ. अनोपे और निरासे हंय, हंयुं के हंय व.ज.अ पड़ेनावा साध हहे रहा हय के हहेलीके रहेनेवासे हय.

अ.जुम—आधादरे जोखपन जनाय मुमकिन हय के जाकसार बाहोरकाही रहेनेवालाहो और हहेलीमें आकर यहाँ के हय अरमेंसे रहतो ज.अत पयदा करनेके लीये यहाँकी तरह व.ज.अ और लिजास अ.अतेपार करलीया हो.

न.७२—तो क्या आप प.ज.अपी हंय ?

अ.जुम—छदरे तसाहिल वहाँतो जावकी जाव डतरती हय. और हमें ओक ओक मीनट ओक ओक सालके जराजर गुजरती हय. मुजादा कोछ मुजिले सोहजत आय. ७ की ७मे रहे जय.

न.७२—मेरे दिवमें पेस्तरही रहे जयाव गुजर रहे हंय मगर आपकी नाम वाम जतानेमें अध.डा कर रहे हंय. देखिये हाय वोह.....(रहे जुम्मा ओकट पर ज.अत)

अ.जुम—जसज मुके सज मा.अजुम हय. तमाम कयरीयत भर-जुम हय. छसी वारते तो मंय नहीं आहता के किसी जह-मासके मुंह लयुं गुलामके सहरे सहुं (न.७२मा जेपना) जस छस जनीमत वकत हा.जेरीसे हो मुह.आ हंय अजवज जमेसराज अपने हाथसे तुम्हें पिलाना होम आध.हा मुला.हात के लीये आपका मनसा पाना.

न.७२—जनाय सराज तो मंय पीया नहीं करती और दुसरी अयसी जात हय के जुरका जनाय कभी दीया नहीं करती.

अ.जुम—हाय छसे कहेते हंय जवाय साध गुस्ता.पी म.आर क्या आपने कभी छरका म.ज नहीं यप्पा हय. या हमने अपने हाथोंमें ज.हर मिला रप्पा हय.

न.७२—७ मुके अहदतो नहीं हय सराजसे, मगर क्या अ.ज.

કરું જનાવસે મુઝે નસા તેજ હો જાયગા તો આપકે હાથ
કયા આવગા ?

અન્જુમ—અહો પયમાનસે કયા સરોઢાર હય, હાં કીરતી મ.આ-
મિલેકા આપકી ધનાયતપર દારોમદાર હય.

ન.છર—જ્યાદા હુજ્જત કુ.જુલ હય.

અખીયાત.

પીલી અગર મીલી ન મીલી ખયર હો શરાબ,
હાં કુછ ખુરી નહીં હય અગરચે ભલી નહીં.
સરકાર મય પીલાએં તો દિર કયું ન પીછએ
જાહિઃ નહીં મંય શેખ નહીં કુછ વલી નહીં
(શરાબકા જામ પીના.)

અન્જુમ—રમાલ સાહિયે તો લીછએ.

ન.છર—નાગવાર નહો તો જરા દીછએ મગર ખરાબ હોજનેકા
ડર હય.

અન્જુમ—ધસ ખાતકા ડર નહીં ખુદા કરે અયસા હોબી કહીં
(ધસ મ.જા.ક કે જવાબ મેં ન.છરકા કસમસાના)

ન.છર—અચ્છા તો અજ આવબી તો.....

ગાના.

સુરત તો દેખો લો દુ.ખતે અંગુરકી,
દી હય દરંગનકો કોહી ખીલુરકી,
બર બર પ્યાલી લો ખોતલ ખાલી હો,
અય દિલબર જાની મીલેગા મ.જા કયા કયા.
પ્યાલી બરબર આપલી પીવેં હાં જ.ખુદા જો નસાહો,
સીવા તો હો કયા હો ખુરા દિલરૂખા સમજો.

અન્જુમ—તો આઈન્દા મુલાકાતકી કયા સુરત હોરાએં.

ન.છર—જો આપ પસન્દ શરમાએં મંય હ.ખર બદસલીકા ઓર
મેતમી.ઝહું મગર જીતેજી આપકી કનીજ હું.

અન્જુમ—હોતો મહેરબાનીકી ખાત હય. મગર એક બહેતર સુરત

મુલાકાત હય. કલ મંચ ઇન્કા (મુલાકાતની તરફ ઇશારા)
મુજરેકી સાધ દેનેકે વાસ્તે બેનુંગા ઓર બાગમેં જલસા
કરેગા. બસ વહી ચલેંગે ઓર રૂઝીબકી છાતીપર મુંગ દલેંગે.

ન.૨૨—જયસી ખુશી, જો મરજી બન્દી ફરમા બરદાર હય. મુઝે
કયા ઇન્કાર હય.

આબુમ—અચ્છા આદાબ.

ન.૨૨—તસલીમ જનાબ. (રૂખસત.)

બાબ દુસરા પરદા છૂટા.

રાસ્તા.

(ગુલામ ફત્તગીરકા દાખલા.)

ગુલામ—નહીને ખીલ્લાહે મીનચ શયાતીન ઓર ઓ ના ખુદા તરસ
શમતાન, ઓર ઓ મુજી દુશમને ઇમાન લખનત હય
તુઝપર ઓ ઇન્સાનોકે વરગલાને વાલે ફિટકાર હમ તુઝપર
ઓ મુસલમાનોં કે બહેકાને વાલે ઓર ઓ રાંકએ ફરમાહ તુઝે
ખુદાકી માર બદલન ઓર ઓ અબુજલ કારે ખયરકે
દુશમન જો તુ કરે સો થોડા આહ તુ ખાનએ ખુદામેં બી
નચુકા. વહાંબી મેરા પીછા ન છોડ કયા તુઝે મેરે સાથ
કુછ લાગ હય? ઓર ઓ જલમીમ તેરી અદના કરતુતબી
ખહિદકી જલાનેવાલી આગ હય. હયદ હય કે આજ
મોલવી સાહબને વખતમેં ફરમાયા હય. બગર તજકી
યએ દિલ વતસહીયએ કલ્બ નેક નીયત નહીં હોતી. ઓર
ખગયર નેક નીયતીકે તમાજ દુસ્ત નહીં હોતી. ઇસી
તાજ્યાનયે હિદાયતસે ડરકર મંચને આજ ખયાલાતે દુન-
યાનીકા દિલમેં ન આનેકા હરચન્દ બદોબસ્ત કીયા. મગર
ઉસ શયતાન બેઇમાનને મેરા હીસલા પસ્તકીયા. ઓર
અપને ચલતે દુવે પુરજે મવક્કલ હસદકો મેરે દિલતક
પહોંચાયા ઓર રૂઝપર અપસા રસ્કકા ખીર બીઠાયા કે
સુન્નતો ફર્જ સબકા ધ્યાન જુલાયા ઓર ચકળચક પુસુદકી

શાદીકે જલસેકા સમા સુહાના ઉસમે' રતન ખતરી જલેકા
આના નજરસે આંખે' લગના દામે સુહાગ્યતમે' શંસના
શંસાના. આંખોંહી આંખોમે' સદાઈ નજરકી વઝાઈ વઝાઈ
મેરા ગુસ્સેમે' લાલ હોના. નજરકા મિતતસે રોના અખીર
અન્નમ જદા યા અતી પયમાંને વદા પહે સગ કુછ આં-
ખોમે ધિરને લગા નમાજકી નીયત કરનેવાલા દિલ મહ-
સુસાતે દુનિયામે' ધિરને લગા. હાય મેરી નિયત કયા હુઈ
ખડી બારી ખતા હુઈ કે નમાજ કેજા હુઈ પહે મેરી ખદ-
ગુમાની ઔર બેએતેખારી દાવરે મહશરકે રખરે શરમીન્દા
કરનેકે ઇલાવા મેરી પ્યારીકાલી અયનંલેને ન દેગી. બદકે
કીસી રોજ મેરીબી જન લેગી. અલાહ અકબર મસ્જીદસે
નમાજ પઢકર આપાહું. મગર ઇસી દગદગીસે ધબરાયાહું
કે મકાનપર કોઈ નયા સુલ નખિલાહો નજરસે કોઈ આ
ન મિલા હો. જલ્લ અલું ઔર દેખું, (જના.)

ખાખ દુસરા પરદા સાતવાં.

નજરકા મકાન.

(કરમખલાહી વ મહરખલાહીકા આના.)

દોનો—અરસલામો અલયકુમ.

ગુલામ—વ અલય કુમુરસલામ.

કરમખલાહી—મીજાને મોઅલ્લા.

ગુલામ—અલ્લહમદોલીલાહ. આપ કહાંસે તશરીફ લાએ હંય ?

મહરખલાહી—જ પહીં સરખાજરસે આએ હંય.

ગુલામ—કયા ઈરશાદ હય ?

કરમખલાહી—જ હાજેરીસે એક મુરાદ હય.

ગુલામ—ફરમાઇએ.

કરમખલાહી—તો જરા ઉસ્તાદજીકો ખુલાખે.

ગુલામ—(અલીબનની તરફ ધસાણ કરે) આપ હંય.

મહરબલાહી—બહેતર હય મીયાં ઉસ્તાદ !

અલીબન—બંદાનવાળા ખુદા દુશ્મનને સલામત રખે ધરિશાદ ?

મહરબલાહી—કુછ ત. બલીયેમેં ગુફતગુ કરની હય હંયર આપંએ.

અલીબન—હાથર ફુવા ફરમાઇએ.

કરમબલાહી—વેહ આપકી સાગીર્દે મુજરેકા કયા મા. અમુલ્લ હય ?

અલીબન—જનાબ રહે કીરસા તો બહોત પુલ્લ હય. મગર પુલ્લો કયા ફુલ્લ હય. કયા કહું મંયને હ. બર બનકાહી લાખ તમાહીએ હંહે વેહ વેહ ચીનેં બતાઈ હંય. કે ઉન્કે કામસે દુરગામાઈબી શરમાઈ હંય. અગર ઉનકામોંકી તરફ ખયાલ કરેં ઔર જો કુછ હમ માંગેં ઔર દુશ્મન દેં વેહ થોડા હય. મગર હમને અપની નામ આવરી કે લીએ સગ કુછ હોડા હય. કયું કે,

શ. એર.

માત્ર યા દૌલત ન આએ હાથ ધરકા ગમ નહીં.

નામકી દુનિયામે જો રહે જાય તો કુછ કમ નહીં.

ધસીએ મુજરેકા મા. અમુલ્લ બહોત કલીલ મુરરર કર રખા હય.

મહરબલાહી—આપિર કયા હય ?

અલીબન—મેરે દસ્તુરકે ખલાવા સિદ્દી તીસ રૂપય હંય દુશ્મન.

કરમબલાહી—અચ્છા રહે તો મન્જુર મગર અપની દસ્તુરીબી ફરમાદીજીએ.

અલીબન—અજી ધરકી શિક ન કીજીએ સિદ્દી નશા પાનીકા હંતે જામ કરદેના.

મહરબલાહી—હંતે જામ કરદેના રહે એકદિનકે લીયે યા હમેશાકે ?

અલીબન—સરકાર આપતો જાનતે હંય હમારે પેશોકા ધાસીરામ ઠેકેદારસે અફસુન ઔર પયમુ બુસનસે બાલાઇ ઉધાર લેકર ખાતે હંય ઔર આપ જયસે સંખી દાતા લોગોંકી જય મનાતે હંય.

મહારાજાહી—હજત છેતો આંપને બહોત બેઠમ મુનાઇ ગોષા એક સાઇ ચીર તમામ ઉમ્મકી કમાઇ.

અલીજાન—અજી જનામ અયસે અયસે અમીરોં કખીરોંકે નજ દીક કોઇ બાતબી હો મેરી દસ્તુરીકી કુજ ઓઠાતબી હો બસ એક પચ્ચીસ રૂપય ઠેકાદારકે ચાહિયેં ચીર પંદરા રૂપયકા ધુસનકા કરજદાર હું ચીર કોઇ બીસ રૂપયકા આઇન્દાકે લીએ ખવાસ્તગાર હું.

મહારાજાહી—પચ્ચીસ ચીર પંદરાહ ચાલીસ ચીર બીસ સાઠ.

કરમખાહી—ખુશ ગોયા સંગતકે તીસ ચીર હજરતકે સાઠ વાહરે અકલમન્દ દસ્તુરી મુજરેસેબી દોચન્દ.

મહારાજાહી—નહીં હજરત મુજરેકે રૂપય તો હમેં મન્જુર હંય બાકી સબ કુઠે ધધે હંય.

અલીજાન—ગનામ ! અયસેંતાએકેતો પાનસો રૂપયકોબી મન્દે હંય.

કરમખાહી—બસ મઆદ કીજીએ છે જમકે તો અયસે વયસે ઉલ્લુઓકે શંસનેકે રન્દે હંય હમેં તો ખુદ કમીશન બરેકી શીક હય દસ્તુરીકા કયા જીક હય ?

અલીજાન—હજુર મંગલા મખખી લેજોંકી દસ્તુરી તો બંધી પડી હય. કુજ છિપી બાત નહીં, બલકે મશહૂરો માઆર હય, રહા ઇન્આમે ખકરામે વોહ કદરદાનીપર મોકુદ હય.

ગુલામ—મીયાં ઉસ્તાદ છે કયા કીસ્સા હય ?

અલીજાન—અજી મીયાં મુજરેકી સાઇકા મુઆમીલા હય.

ગુલામ—હંય કયસા મુજરા કયસી સાઇ છે બાલાહી બાલાકાર રવાઇ ? જાઇએ મીયાં જાઇએ ચીર કિસીકી સાઇ દીજીએ મઆદ કીજીએ યહાં સાઇ વાઇકી જુરરત નહીં હય ઇન્દે મુજરેકી શીરસત નહીં હય.

અલીજાન—બલા મીયાં બલા હાય મહીનોંકા દુકલ મુદતમેં ચલા (આના નજરકા)

નજર—ઉસ્તાદજી કયા ફિક હય ? કીન મુજરેકા જીક હય ?

અલીબન—અજી રહે મીયાં તશરીફની લાય હ'ય.

ન.જીર—કયું હજરત આપ કહાંસે આય હ'ય.

કરમખલાહી—જી હમ અન્જુમ સોદાગરકે મુલાજીમ હ'ય. ઉન્કે
ઔર આપકે ખાદિમ હ'ય. મુજરેકી સાઈ દેને ઔર આ-
પકો લેને આયથે, ઉરતાહજી એક જરાસી હુજ્જતપર જમ
રહે હ'ય, હમ કહેતે હ'ય કે બ.ખુદા હમારી સરકાર જયસે
ઘરિયા દિલ લોગ દુનિયામેં બહોત કમ રહે હ'ય.

ન.જીર—અજી રહે આપકી મહેરબાની હય. હમેં તો અયસેહી
દૈયાજ લોગોંકી તલાશ હય કયુંકે પહી મ.આશ હય.

મહેરખલાહી—દેખો ના રહે મીયાંની નાહક ખ.દા હોતે હ'ય.
હાય આપ દીલત ખોતે હ'ય.

ન.જીર—ઇન્હેં મં'ય મનાતી હું સમજાતી હું (અલીબનકા મહેર
ખલાહીકે કાનમેં કુજ કહેના, નજીરકા ગુલામ દસ્તગીરકો
સમજાના.)

મહેરખલાહી—(અલીબનસે) હાં મીયાં હમારી સરકાર કે હાંસે
હ.જરોં રૂપયકા દરમાહા તો દુ.આગો લોગોંકા મુકરર હય.
ખીસીયોં જરીફે દારતાન ગો મા અમુલસે આતે હ'ય. ઔર
સેંકડો રૂપયા ખાતકી ખાતમેં લે જાતે હ'ય. ઉન્કી દાદો
દહશકા કયા ઠીક હય ? તુમહારીહી કોઇ ખાત પસંદ આ
જાય તો માલા માલ કરહેં ખીખીકોની નિહાલ કરહેં

ગુલામ—(ન.જીરકે હમમેં આ કર) હાં તો જ.રા સવેરે આના
ખજરદાર દેર ન લગાના મં'ય જ.રા ફરીયાપર ચિકારકો
જાતા હું.

ન.જીર—બહેતર હય. ખિસમિલ્લાહ કીજીએ મગર રાસ્તેમેંસે અ-
લ્લાહીએ ઔર વ.હીદા વ.મયરાકો ભેજ દીજીએ. (કરમ
ખલાહી વ.ગયરાસે) અલીયે જનાબ (જના સબકા)

બામ હુસરા

પરદા આઠવાં.

બા.ગ.

(અન્નુભવ નજરની ધન્ટે જરીમે' બચકે દિખાઈ દેનાં.)

અન્નુભ—

ગાના.

કુછતો મુઝકો દિલે બેતાબ સંબલ જાનેદે
 ઉન્કે આનંદી ધડી તો જરા ટલ જાનેદે.
 અમ અજલ તરે કદમ હંચ મેરે સર આંખોંપર,
 પર ઉન્હેં દિલ મેરા તલેવાં તલે મલ જાનેદે
 ધન્ટેજરે જુતે પુરકુનને જોકી જાં તલખી,
 દિલ પુકાર ઉઠા કે અરમાન નિકલ જાનેદે.

અખીયાત.

અટખેલીયાં નસીમકી ચોકાંએ' હંચ હમેં
 અયસે લગે હંચ કાન સદાએ પુરામ પર,
 મનંજુર દિલ હય એક જુતે પરદાં નશીંકી દીઠ,
 આંખેં જડી હંચ રાજને દરકે મુકામ પર
 ખમરતો હય અરે દિલે બેતાબ,
 ધજતેરાખીકી આખીરશ કુછ હઠ
 વાંચાએ વસ્લ ચું શવઠ નજદીક,
 આતીશે શોક તેજ તર ગરદદ.

દેખીએ પ્હે મેરે આહો નાલે ઉસ જુતે બે રહમ
 તક જાતે હંચ યા નહીં, વોહ યહાં આતે હંચ યા નહીં!

અશઆર.

વોહ માહવશ ન આયા બાતોંમે' રાત કાટી,
 માનીંદ અશમે અન્નુભ આંખોંમે' રાત કાટી,

મગર— બાગમે' ગુલ ખિલે જાતે હંચ કે વોહ આતે હંચ,
 ઉંઘલીયાં સર્વ ઉઠાતે હંચ કે વોહ આતે હંચ

દેખીએતો સહી.

તમા છપાં હંચ કંદરકી રરતારે મારમે,
તાઉસ મોર બન ગએ હંચ રહ મુનરમે

(આના નં. ૭૨કા)-

આઘએ આઘએ નં. ૭૨ જ. હે ત. કદીર

અય આમદનત બાઘસે આબાદીએમા,

નં. ૭૨—

દીદાર તુ શુદ મુનએસદ શાદીએમા

(નં. ૭૨કા બા. ગમેં દહલના)

અ. બુમ—

નમનાક દેખતીહો જો દર હદકએ ગયાહ,
પુતલી બિછી હુધ યહે મેરે અશ્મ તરકી હય.

નં. ૭૨—

હાં હાં મંચ સમઝી બલકે અબ્વલદી સમઝ ગમ્મથી.
આંખેં બિછી હંચ જલકી રસ્તેમેં દુરતક,
આમદ કંદસકી સિમ્ત જો મુઝ મુસ્ત પરકી હય.

અ. બુમ—

ખીચ લાઘ હય મેરી આહેરસા આપકો યાં
હસ્તરશ ઘરસે ચસે આપતો મજબુર ચલે

નં. ૭૨— નહીં યું કહીયે.

આય મકતલમેં બહર તૌર તુમહારે જાં બા. જ,
ચક ગએ પાઉં તો આંખોંસે બદસ્તુર ચલે.

અ. બુમ—

ખયર મેરી તકદીર અહાહા નં. ૭૨ ! આનકાલી કયા
સુકાના સમા હય, અયસા દિન રો. જ રો. જ કહાં હય ?

અખીયાત.

સાયએ રહમતે હલાકી હય,
યહેજે હાયા હુવા સહાબ હય આ. જ;
કી ફરીસ્તોંકી રાહ અક્ષને બંદ
જો મુનહ કીજએ સવાબ હય આ. જ.

મજબુરહું મ. આશહી કીજે મુઝે હુનુર
ઝેલું જો ઉરકા જોશ યહે તા. કત નહીં મુઝે

અ. બુમ—

સાદા મિ. જન સાદા તખી. અત હય ખાકસાર
મુનો ચરાકી ખાક લમા. કત નહીં મુઝે

હો કુંટલી પીયો રે પીયો એક જામમેં
 ઇસ્કે સીવા હય કોઇની હસરત નહીં મુઝે.
 (દોનોકા સરાય પીના)

ગાના.

તોરી ક્યરતી કડીલી નજરીયા જાન, મેરે સીનેમેં લાગી
 કટરીયારી આન.

હરો અન્વયલ ન છેદો પ્યારી કલકલ.

ન.જીર— મંય જાઉં તોરે બલબલ

અન્જુમ—મંય ગુલામ એલાંમહું બરબર જામ ઉડાના, ગમ
 આલામ ઉડાના

ન.જીર— ઇસમેં નામ નહીં મય પે અબસ જોર જતાના.

અલીબાન—અચ્છા કામ નહીં રહે પુર અન્જામ નહીં રહે

અન્જુમ—તુ મત હર દિલ્લખર બરબર ચટ કર

ન.જીર— બસ કર બસ કર દિલ કરે ધરધર

(અન્જુમકે અહયાબોંકા આના, ન.જીરકા મુજરા ગુરુ અ હોના)

ગાના.

નહીં તોરે જોખનકો નજરીયા લગ જાએ

ફુધારી ગુધ્યાંકા ખાંકા જોખનવા હરે

હય મનવા સખમેં આલા ખાલા હય તુ ઓ મુંઢરવા

બદન પાક તોરા ઢંગ નિરલવા

વારી જાઉં લાખનમેં એક પીયરવા અઢા કીયા હય તોરા

રંગ મહલવા.

ગાના.

રહે કયા હય કચ્ચે અતાર નાર તેરી અંગીયામેં

તુમને ચુરાએ ગોરી હમને રહે પાએ દિખલાઓ એકપાર

માલીસે આંખે ચુરાકે ન જાઓ પકડેંગે પહેરાદાર

ચોરીકા બટવા દિખાના પડેગા કયા હય સોચ ખિચાર

હમસે મિલોગી લો ખચના હય મુમકિન વનહો ઇજગત ખવાર

અન્જુમ—લીજાએ રહે પાનોકે વાસ્તે હકીરકા નજરાના.

ન.જીર—એ ક્યા, એ મોહતાજેકો દીજીએ મુઝે ક્યા આપને પય-
સેકી ગરજ યા રૂપયકી મોહતાજ જના ક્યા મંચ ઇસી
વાસ્તે યહાં આપહું કહીયેતો ઇતિનીસી અશરશીયાં આપકે
કંઠમાંપર વાર કર ફેંકડું. આહ મંચતો ઇસ બોલી સુર-
તકી જુકી મગર તુમને અચ્છી કંદર કી મેરી મુહબ્બતકો
રૂપયોસે મોલ લેતેહો સાહબ બલા કયું એ દિલેના તવા-
નપર ચરકે દેતેહો.

અલીબાન—બલા જબ સંગતકી ઉલટી દેયાજીહોં, તો ઉસ્તાદ
બડવે કયું રાજીહોં, યહાં તો ગજકે સારે ખાલ ઓર સર-
ગીકા તમામ ખેરાજ પિસ ગયા. હાય હાય ચનેકે સાથ
ધુન પિસ ગયા. મહીનોંકા ખરચ એક જરાસી ખાતમેં
ગયા. હમારા દુકડા તો ઇસ ઇસ્ક આશિકીકી મદારાતમેં
ગયા. એતો કહે સુનકર છુટ ગયે હમતો મુક્તમેં છુટગએ.
ખયર સમજા ! જાયગા કબી હમારાબી વક્ત આયગા.
(ન.જીરસે) ખીવીજી ! બસ ચલતીયોંકા પાનવાન ખા લીજીએ
અબ ચલનેકો હંચ દેખતી નહીં ક્યા વક્ત હય ચિરાગ
જલનેકો હંચ.

ન.જીર—ચલતે હંચ, કહાંકી તમાહી આપ યા ઇલાહી કહીં ગાડીયાં
તો આએં યા ખાદા પાહી બાગ જાએં.

અલીબાન—અજી હમેં તો મીયાંકા ડર હય, વર્ત તુમ મુખતાર
હો આપકા ધર હય.

ન.જીર—ક્યા કહેં હમેં તો ઉસ જાલીમમીયાંકે ખીકને ખા લીયા
ખાકીહી ક્યા રહા હય. હર તરફ અપને આપકો ધુલાલીયા.

અબ્દુલમ—પ્યારી બેઅદબી મ.આર. ક્યા કહું એ તેરી બેબસી
ઓર મજબુરી દેખી નહીં જતી મેરા બસ હોતો તુઝે
દુઃખસે જીર નજાત દુઃસુના આ તુ મેરે હાં આજ. (ન-
જીરકા કુરસી પરસે ઉઠ દોનો હાય અબ્દુલમકે ગલેમેં ડાલ
કર રોના) હંચ હંચ દેખો દેખો ક્યા કરતી હો ન.જીર ઇતિના
નરોવ અયસી બેજાર ન હોવ.

ન.છર—

શ.એર.

મુજકો રાનેકો ન તુમ મન્ય કરો અય પ્યારે,
ગમે દિલ કરતી હું મંચ દિલ્લે તરસે ખાલી.

અ.બુમ—દેખો વોહ તુમ્હારે મીરાસી વીરાસી દેખેગે તો કયા કહેગે?
અયસા ન કરો. મુઆદા તુમપર મુંઢ આએં યા ઉસ જલા-
દસે જાકર લગાએં.

ન.છર—વાહ અયસી તયસી ઉન મીરાસીયોંકી, કોઈ મુઝે ઉનડોમ
દારીયોંકા હર હય, હાં મુઝે તો ઉસી બેધમાન સીતમગરદા
ખતર હય. હાય રહે ન હોતા બસ કયા કહું...

અ.બુમ—ઇતના ન ધમરાવ. જરા સજ્જકો કામમેં લાવ. આજ મંચ
લાહોર જાનેકા કરદ રખતાહું ઇન્શાઅલ્લાહ પુરા હોને દીછાએ
મેરે ધરાદેકા ફિર દેખ લુંગા. ઉસ કમીને હરામ જાદેકા.

ન.છર—(ચોંકકર) એહો, કયા આપ લાહોર જાએગે? યું જલા-
એગે ગજબ હાય રહે સિતમ દુટેગા મગર કય! (અંબુ-
મકા ચુપ હોતા) હાં હાં ચુપ નહો કુછ તો કહો.

અ.બુમ—કયા બતાકેં! અગર ખરા ન હોતો જ્યાનપર લાઉં.

ન.છર—નહીંછ મંચ કયું ખદા હોને લગી (રૂંકકર) જો મરછ
બયસી દિલમેં આય સુનાઇએ. જહાં છ આહે જાઇએ.

અ.બુમ—બસ યહી તો ખરાખી હય. ઇન્હી તેવરોંસે તો મુઝે
લાજવાખી હય કયા કહું કુછ અમસીહી સખત જુરરત હય
વર્ત તુમહેં છોડકર જાઉં કોઈ મુઝે વહશત હય?

ન.છર—તો કયા આજહીકા ધરાદા હય?

અ.બુમ—મજાપુરી અસખાખબી બંધા રખા હય ઇમજાત હય.

ન.છર—બલાછ આપતો ઉધર સિધારે, મેરી તસકીનકી કયા
સુરત હય.

અ.બુમ—

અશઆર

કુચકી અપને અખ તયારી હય.
તેરા હાદિજ જનાએ ખારી હય.

નછ.૨— મંય મર મઈ મુન ઉરકે સર અન્નમ સરરકા,
આગાગદી દેખા ન કુછ અન્નમ સરરકા.
મત જન નકમ્મા મુઝે દમરાદ લીયે ચલ,
કરતી ચલુંગી સાય તેરે કામ સરરકા.
મંય કિયવરે હસ્તીદીસે અખ કુચ કંઈગી.
આગે ન મેરે લીજીઓ અખ નામ સરરકા.

અન્નમ—ખારી તુ ના.હ.ક. હયરાન હય, ઇન્દ્રાઅસ્વાદ એક હરતેકે
જા.અઃ દિર પાડી સા.જે સામાન હય.

નછ.૨—જસ જી પ્હે.સા.જે સામાન તો હોલીયા, અપસી દમારી કહાં
ત.કદીર હમેંતો વહી કષકે મારીંદ કમરા આર પશંગ
ગોયા ન.છરકા તામુત. અખ રહે હાડતો માડત તો જસ
વહી ઓ ધુત ખે પીર શુલામ હસ્તગીર, મગર ખયર
જસ્તરહ હોગા દમતો દિલકો મારેંજે મુસીખતકે દિન
ગુ.ખરેંજે

ગાના.

શખે દિજરાંકે ગમ દમ ખાએ જાએંજે.
જાએંતો જાએ જન બલાસે વતે સહમેંદા દિલમે
હુપાએ જાએંજે

ખીર રસવાઇસે ઈ.પદાએ અલમ કરતી હું,
આહ અંદાજએ અંદોહસે કમ કરતી હું.
જસ્ત કયસી જો ખયાલે શખે ગમ કરતી હું,
ર.હ કહેતી હય તુઝે નક.શી કદમ કરતી હું.
કયું કે મંય કુચ મુઝે મુલકે અલમ કરતી હું
ગમે દિ.જે સનમમેં અલમમેં જસાએ જાએંજે—

અન્નમ—અપના સર આપ તહે તે.જે સિતમ કરતા હું
જન્દગાનીકી હરી શાખ કલમ કરતા હું.
શરખતે વરલમેં આમેજ.ય સમ કરતા હું
જા.હિરા ગમસે નમે. ચક્કમકો નમ કરતા હું
દિલમેં પર હાય સનમ હાય સનમ કરતા હું
નહિં જસકે હંય રસકે પ્હે ચસકે સતાએ જાએંજે

હંચ હય કયસી ખાતેં કરતી હો નજર.

ન.જીર—ખાતેં કયા તુમ દેખહી લેના મેરી હોનહાર ત.કરીર

અસા.આર.

સરપે હર ચ.પસકે હરવ.કત ક.ળ ખેલતી હય
જીન્દગાનીકા મેરી જન બરોસા કયા હય
એક જરા ઠેસસે હોતા હય ફના સકલે હુઆખ,
દેખતે હો નકે ધન્સાનમેં રખા કયા હય ?

અ.જીમ— ખોદે ગુલચીં અખસ અદેસએ સૈયાદ ફુજુલ.
ખારે ગમ ખાએગે જો આએગે ખટકા કયા હય
ગુલ ખિલાએગી નએ જોહડ જવાનીકી બહાર
આપ હંચ ગુન્ચએ નોરસ અબી દેખા કયા હય

ન.જીર—હાય મરનેકે લીએ કોઇ વકત સુકરર નહી હય. મૌત યુદે
ઢેરોંપરહી મુન.હસિર નહિ હય. જો પયદા હુવે હંચ જીરર
મરતે હંચ. લહલહાતે કયા નહીં જાયા કરતે હંચ

અ.જીમ— ગાના.

જનેદે.જનેદે આહોનાલે અય પ્યારી આંખોમેં આંસુ ન લા

ન.જીર— મુઝે છોડો ન છોડો હય નાશાદજી,

અ.જીમ— અજી આહો જરીમેં કયા લોગી ધુલકે.

ન.જીર— દેખો મુઝે રોઝો ન રોનેદો ખુલકે.

મેરે મનકી ખેકલી અખ ઓર ન જાને કોઇ,
દુઃખકો દુખિયા જનતારે જાપે ખીતા હોય,

અ.જીમ— તોહ દેખે કાંપે જીયા મોસ યરયર

ન.જીર— હય ગમ મેરે દિલપર અલમ મેરે દિલપર.

લગન અગન તનમેં લગી મન પીત કીયે પછતાત,
દસ્તગીર જલ્લાદસે અખ કુછ ના મરી ખસાત.

અ.જીમ— દેખો દેખો ધડકનકો ટાલે જતનસે.

ન.જીર— મેરી મત પુછે કોઇ મેરે મનસે,

અ.જીમ— ન.જીર ખસ જપાદા ન સતાવ. અયસી ખાતેં જખાનપર :

ન લાગ. તુમ્હારે મુંઢપર તો નાહક બદ હવાસીયાં છામ
લો સવારહો વોહ ગાડીમાંની આગઈ.

ન.છર—તો જાતી હું અચ્છા છું ઇજાજત હય ?

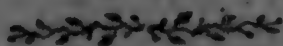
અ.ભુમ—અચ્છી ઇજાજત હય, બચકસે હોકર જાના; વહાંની
એક આપ ગ્લાસ પીના પાન વાન ખાના.

ન.છર—બહોત બહેતર. હુ.બુર, જે આપકી ખુશી મન.બુર.

શ.એર.

મુ.ગે જે પરહું ઓર. કરસમે' હું,
અપના બસ કયા પરાએ બસમે' હું.

ચલીએ (સબકા જાના.)

બાબ દુસરા

પરદા નંબાં.

મકાન.

(ગુલામ દસ્તગીરકા ગુરસેમે' જે કરારી દરતે દિખાઈ દેતા.)

ગુલામ

ગાના.

પ.ડગએ મક્કારોંસે પાલે, જનોં જનોં કે હંય લાલે.

પહેચાની હુશીઆરી તેરી, સબ જાની આચારી તેરી.

હમને રહે મક્કારી તેરી યારોંસે હય પારી તેરી,

કરકે તોઆ તોડી કાઢિર પાવે પશોમાની પશોમાની.

દમખા.છકા સદકા. હય રહે લોહપાની લોહપાની,

હમસેબી તોયા વોહ ગોઈ, દુશમન બનકે રહે દિલજુહ.

ખાન્દાનકી ઇ.જાજત ખોઈ અમ વોહ બચસકંતી હય કોઈ.

મુંતો પહેલેહીસે ઉરકી આદતકો મંય અચ્છી પહેચાનેયા,

લેકિન છતની મુઠી હુતરી કબ માનેયા કબ માનેયા.

લા.અનત હય ઉરકી સુરતપર, લા.અનત હય ઉરકી ગયરતપર,

લા.અનત હય ઉરકી ઉલરતપર, લા.અનત હય ઉસપર લ.અનતપર.

અચરી હય ચંચલ ખેલા મુઝસેબી તો હલ જરા આવેતો અસહલ.

કયસી તોડુંગા કલ કલ,

બડે આએ સાઈ દેનેવાલે બનકે કયસે બોલે બાલે.

ગાયમ મુસ્કીલ વગર નગોયમ મુસ્કીલ, આહ દમખાજને
આજ મુઝેબી ચકમા દીયા. અન્ગુમ સોઘગરકેહાં મુજરમેં
બનેકા હિલા કીયા મગર ખુદા બને કહાં આંખ બ
લડાઈ હય. કહાં કહાં આશનાઈ હય. કમખખત ચાલ
કરકે જતી હય. યારોમેં મજે ઉડાતી હય. બસ દિલના
પરદાજકે હકમેં બલા અન્ગમે સયર નહીં. કસમીયા
કહેતાહું આજ ઉરકી જનકી ખયર નહીં મંયને જસ
કદર ઉરકી નજકતપર તરસ ખાયા, રહમ કરમાયા, ઉસી
કદર ઓર સર ચઢાયા બદખતકા હોસલા બઢાયા. રોજ
નખ ચાલ ચલને લગી. દિનરાત મેરી જાતપર મુગ દલને લગી.
ધસે કોન સહે કખતક કોઇ ખામોશ રહે.

શ.એર.

યે મજે જલિમ ઉડાતી હય કહાં.

આજ આતી હય તો જતી હય કહાં,

બાબ દુસરા પરદા દસવાં.

અન્ગુમકા કમરા.

(કમરમેં અન્ગુમકા મજે નજર ઓર ચન્દ એદખાખોંકે
આના, ઓર સદરમેં ગાવ તકીએસે દોનોંકા બચકના.)

૧ દોસ્ત—માસાઅલ્લાહ આજકા જશનબી જશને જમશેદી થા.

૨ ,,—વલ્લાહ બિલોરી પ્યાલા ઓર ઉસમેં રંગીન રમ, બસ
યહી તો થા દોરે જમેજમ.

૩ ,,—મુખદાનલ્લાહ.

શ.એર.

કયા લગ રહીથી બર્મેં બોતલ ગરાબકી,
સારી યે ખુખીયાં હંય હમારે જનાબકી.

૧ ॥—જહાં ઇન્દ્રી બદીલત યા ખી સાહજકે કહે મુખારકકી
બરકત.

૨ ॥—બધ બ.પુઠા આજ ગાનેમેંબી વોહ સમાં યા કે અયસા
કબી દેખા કહાંયા.

અ.બુમ—(ન.જરસે) એક જરા તો કમરકે બલ બયડો, સામકે
વ.હતતો સંબલ બયડો. ઔરબી ઇસ્કે કુટ લોદોચાર, તાકે
હો યહે દિલે હ.જ હુશીયાર.

ન.જર—ગસ જ ને સંબલનાયા સંબલ ચુકે, અંબતો સંબલનેદો
સંબલના આદિયે. તુમહારે હાયસે યહે વિસકીકા જામ શર-
બતે મર્ગકા પ્યાલા સમજના આદિયે.

અલીબન—અજ ખીવી સા.હબ અંબતો ચલિયે, આધી રાત હોને
આઈ અયસી ઘરબારકી મુધ બુલાઈ આપિર મકાનકોબી
જના હય. યા યહી રાત બુલાના હય. વહાં મીયાં રાહ
તકતે:હોંગે. પુઠા જાને કયા કયા બકતે હોંગે. ઉન્હેં કુજ
જાનતી હો યા નહીં, ઉન્હેં મિ.જાજકો પયચાનતી હો યા
નહીં.

ન.જર—(ખીગ.ડકર) ચલએ આધી રાતકા બચ્ચા, જા નહીં જાતે.
આયા મીયાંકા સગા લો ઔર સુનો યહે દોમડાબી હમપર
હુકમત કરને લગા, બડા હુકમતકા કરનેવાલા હરામખાને
મીયાંકા સાલા બયડે દેર નહીં હુક. ચલનેંકી જલ્દી પડી.

અલીબન—(જલકર) બહોત બહેતર હમબી ઇસી તરફ કહેદેગે
જા કર. (સારંગી લેકર પુઠસે) દેખિયે નેકીકા દરજ બદી
ઇસે કહેતે હંય. ચોદવીં સદી આરસોસ મંચને ખતા કી કે
હ.જરત સ.અદીકી નસીહત બુલાઈ ઔર યહાં મજબૂત
ગંવાઈ.

શ.એર.

ન કોઇ બાબદાં કરદન ચુતાં નસ્ત,

કે બદ કરદન બજાએ નેક મરદાં.

મગર મસલ મશહૂર હય જો ઇ.જ.જત લે આપકી. ઉસ્કે લે
આપકી ભલા સરે જલસા ઉસ્તાદકી યહે ગત બને તો

ફિર ઉસ્તાદજી દિલમેં બદીકી કથું ન હને કામદેકી ખાત
 હય. દાએં બાએં દોનોં દાયોંસે તાલી બજતી હય. કુછ
 હમને એક તરશ પ્રન નિમાનેકા ઠેકા નહીં લીયા હય વ્હે
 હમારાહી હમ હય કે ખીવીકા ઇસ કાખિલ કીયા હય.
 ધાડી હય તો કયા હય, કનયનોકે સુનેવાસે હમ નહીં
 હય. ઇન્સે દીસી તરહ કમ નહીં હય. ઇન્હે ગિરહકા
 બલ હય તો હમેં મજકા બલ હય. વ્હે ઇતરાતી હય
 તુમાલપર હમારા નાજ હય તો ધોડેકી હુમકે ખાલ પર
 યા બકરેકી ખાલ પર, યાઅને અપને કમાલ પર. દેખો
 મંયબી ઇસ તઅનસે ખોલયાલકા અપસા મળે ચખાઉકે
 એક જીઝોટીમેં ખીવીકા કલ્યાન કરાઉં. ગુલામ હસ્તગીરકા
 નયે સાજસે ઉતાર ચદાવકી સમજા કર અપસા મિલાઉં
 કે બદ મગજકા ઇતરાના બુલાઉં. (બના અલીબનકા)

અશઆર.

ન.૭૨— અય બન અપકી જમમેં કયા કુછ પિલા દીયા,
 માયુરીયાં જે દિલમેં દખીયાં ઉમર ગઇ.
 હય કયા અજબ લિયાસ લફ્ફમેં હો શોરખોર,
 મોજેં શરાખે સુર્ખકી સરસે ઉતર ગઇ.

અનુમ— ગાના.

નાહકે છ કરતી હો બારી રોનેસે કયા હોતા હય.
 ધુલ જતા હય રંજમેં ઇયો રોજ જે રોતા હય
 વોહ જલીમ જે પીર તુમહારી ઇજજત કો કયા ખોતા હય
 બહેરે જહાંમેં વોહ અપની કિસ્તી આપ દુખોતા હય
 જયસી કહે સુનેગા આખિર હાયઃબનસે ધોતા હય
 સમજ ગુમ્મદે જમીનોં આસમાન સખ થોતા હય.
 (ગુલામહસ્તગીરકા આના, ઔર અલીબનકાબી ખુશીયા
 તીરસે આના.)

ગુલામ—(ન.૭૨કે ગાલપર તમાચા માર કર) ઉહ ખડી હો દરામ
 બદી મુજરેહીમેં તમામ રાત બુલાદી. બસ તેરી બક્ષીસી
 ખમર હય તુ ખડી હો અબી ખડી હો. કબી જુતીયોંકી

गोखर सरपर पड़ी हो चुनवीली: हय या नहीं! हम क्या
जक रहे हंय! आपतो यहाँ अयरे! अयरे! मंज उदा
रही हय. और हम वहाँ राह तक रहे हंय.

न.छर—(आंसु उधरवा कर) अच्छा क्या उर हय, तुमने मुझे
आर आदमीओमे' भारा हय, जव नही डिकती, काँध पुन्कारा
धनरा हय? (जलसेके लोगों का गुलाम इस्तगीरका यामना,
न.छरका फिर, उधन कोहनी टेक तकिये पर पड़े रहेना.)

गुलाम—जवा इराम. नही तु यले और तेरी दादी (लोगोंसे)
भीयां छोड़ोली यार जरा तुम हरो तो सही, मंय जनताहुं
धरके सर पदा उन सवार हय मगर मेरे पास डरका
उतार हय. और उतारका मवककलनी गोया जता जगता
हय, सुना नहि, मारके आगे जुत जागता हय. जरा हमतो
ले पुरेपुरी नसी. हत इरताहुं. : जे. हयाकी नाक कतरता हुं
और इरस्ती तो कइगा घर यलकर. कुती थडे दिमाग किरके
जलपर, धनमे'से किरके सुरमां जना हय. कौनसा इस्तम
हय देखताहुं तो ओक ओक तमांयेका हम हय.

न.छर—जके ज, तेरे मुँह कौन लगे, जो तुझसे जयादा कम. जगत
हो वोह तेरे यहेरे य. डे. लेकिन थडे मुझेभी देखना हय.
केंतु मुझे कथुंकर यहाँसे लेजता हय. याहेतो मेरा सर
उतार ले मगर जानेका नाम मेरी पय. जार ले.

गुलाम—(गुरसेमे') अच्छा थडे ढंग हय, भा. अलुम हुवा थडे
रंग हय. रहे तो सस.....

अ.जुम—(गुलाम इस्तगीरका रोकर) अजे भाध, तु पराओ
मकानपर कथुं जलवा मयाता हय! यहाँसे यला कथुं नहीं
जता हय? जस कहे दिया अपने घरपर ज तेरा दिल
याहे सो करना, यहाँ जयादा न उभरना वर्न पुरा होगा.

गुलाम—जवा क्या होगा! ज हट हट मेरे सामनेसे तुझे देख-
कर मेरी आंखोमे' जुन उतरता हय. तु कथुं जिन आध
मस्ता हय! (अ.जुमको धक्का देकर पीछे हटाना.)

न.छर—(अ.जुमसे) अज सा. हज, तुम धसे यहाँसे नीकाव कथुं

નહીં દેતો? બલાએ નાગહાનીકો સરસે ટાલ ક્યું નહીં દેતો? મંચ કસમ ખા ચુકી હું કે પ્વાહ વહીં મરભાઈ મગર ઈસકે સાથ એક સરકા કયા, લાખ સરકા હોકર આય તો ન બાઉ.

અન્નુમ—અરે કોઈ હય? નિકાલદો કાન પકડે ઇસ બદમ આશકો.

ગુલામ—જહાં, કોઈ તુમહારા હો તો જલ્દ ખુલાસો, કે સંબાલે આકરકે લાશકો (એક દો મુલાજીમોંકા ગુલામ દસ્તગીરકો લપટના, ગુલામ દસ્તગીરકા ચાકુ નિકાલના, ચાકુ દેખકર એક મુલાજીમકા ધડસે ગિરના, દુસરેકા અરતાનો ખેળન છોડકર ભાગના.)

૧ મુલાજીમ—(ભાગતો) અરે મીયાં ભાગો ઇસ્કે પાસ પહે બડા ચાકુ હય.

૨ „ —અરે હહેરો, કયા હય?

૧ „ —હહેરો બાધ જીરકી કળ હય. (મંએ અન્નુમ સંબકા ભાગના.)

ન.જીર—હાય અન્નુમ તુમહારે કારન તો હમને અપની જાનપર બનાધ, ઓર તુમસે પહે બન આધ કે ચકલપત મુહમ્મત તોડ ગએ, મુઝે તનેતનહા મીતકે મુંહમે છોડ ગએ અફસોસ ! અફસોસ ! !

શ.એર.

કિસીકા જહાંમે બરોસા નહીં હય,

પહે દુનિયા હય કોઈ કિસીકા નહીં હય.

(ગીરે હુવે નોકરકો વહીં ચાકુસે ઢેર કરના.)

એકકહાર—(બાહિરસે આકર) અરે કયા હય?

ગુલામ—(ઓછાસા હાય મારકર) લે તુબી ચખલે, યહાં આનેકા મળ હય.

૧ સિપાહી—(આકર) અરે કયા હય વોહ મહહોશ?

ગુલામ—ખામોશ ખામોશ, લે તુબી દેખ બહાદુરીકા જોશ (ઉસેબી જખ્મી કરના, ન.જીરકી તરફ બ.દકર) લે હરામબદી તુને બહોત જલાયા હય. આજ તેરાબી રયસલા હય. તુએબી ઠીકાને

લગાઉ. મગર પહેલે ચોટી ઓર નાક કાટવું.) લપકર નજરકે સીનેપર પાઉં ધરદેના ઓર ચોટી કાટ લેના, ઓર આકુસે નાક ઉઘાદેના. ઇસી ઇસનામે એક કાનસટેબલકા આના, ઉસેબી જખમી કરકે બેહુશ કરના, ઓર તલવાર છીન લેના. ઓર તલવારસે નજરકે દુકડે ઉઘાના, ઓર તલવારકા ખુન હાથસે સોતતા દુવા ચલદેના.)

બાબ દુસરા ખતમ.

બાબ તીસરા પરદા પહેલા.

સરકારી જાવની.

(રિસાલેમેં અધસરકે હાં પારડી, મેડમોંકા નાચ ગાના.)

ગાના.

ખાંડી ક્યોર્મ ધી ગોટ

ધી કોલ્ક એન્ડ ધી ચાઇસ્ક-મી. છટલ

સો છટ છ.જ દુ ઝોલ મેન, સો છટ છ.જ દુ ઝોલ મેન,

સો છટ છ.જ દુ ઝોલ મેન.

ધી વેરી વેરી બેસ્ટ ઝોલ ફિ.જ.ક

કમ લેન્ડલોર્ડ ફુલ પિ રલોઇંગ ઝોલ

ઈન્ટલ ઇટ ડર.જન ઝોવર (બસ)

ફાર દુ નાઇટ હીયાઇ મેરી મેરી બી (૩)

દુ મોરો વિલ બી સોબર

બિડેટ.વડન્કસ બેર ગો.જ દુ બેડ વેરી અરલી (બસ)

લો ધી આઇઝ દુ આઉટ દુ લુ (૩)

એન્ડ પ્રલી એ હેરી ફેલુ.

ગાના.

રટારટસ આર રમેલોંગ મુલી ફેરિસ્ટ

થુ ડીમાઇસ્ટક વેલ ઝોલ નાઇટ

દેસીમ લાર્લીંગ મોવલી ડરલીંગ

વાઇલ ફેર લોના હાઇડ.જહર લાઇટ

ઓ નો વન લટનેર બટ ધી રલોવ.જ

વાઇલ ધી.હોંગ વેર હેડ.જને શીમ

દે આર મોવેસ્ટ મોવલી ડરલીંગ

વેન વે હેર મી કાલ પોએર નીમ

ફેરસ.

ઓ લાઇ ફેરીસ્ટ સો છટીસ્ટ ડીયરેસ્ટ

લુક ઝોપ ડરલીંગ ટેલ મી.જર ડો થુ લુ મી મોવલી ડરલીંગ

લેસ્ટ યુઅર આનસરબાઇ એકસ.

ગાના.

ધિસ અજ દી વેવિંગ એન્ડ પ્લે

સિંગ એન્ડ પ્લે એન્ડ સીંગ એન્ડ પ્લે-એન્ડ સો સો સો

ધિસ અજ વે વી ડેન્સ અવે

ડેન્સ અવે એન્ડ ડેન્સ અવે (ટ્રસ) — એન્ડ સો સો સો

ધિસ અજ દી વે વી રકપ અવે

રકપ અવે એન્ડ રકપ અવે — એન્ડ સો સો સો

ધિસ અજ દી વે વી કિલિપ અવે

કિલિપ અવે એન્ડ કિલિપ અવે — એન્ડ સો સો સો

ધિસ અજ દી વે વી રૂપ અવે

રૂપ અવે એન્ડ રૂપ અવે — એન્ડ સો સો સો

ધિસ અજ દી વે વી રપન અવે

રપન અવે એન્ડ રપન અવે — એન્ડ સો સો સો

(સખકા જાના, ગુલામદસ્તગીરકા ખિરહના, તલવાર લીએ હુવે આના).

ગુલામ—(આવાજ દેકર) દફ અદાર ! દફ અદાર ! !

દફ અદાર—કોન હય ?

ગુલામ—તુમહારા લંગોટીયા યાર ગુલામ દસ્તગીર નામ હય.

દફ અદાર—શિર ક્યા કામ હય ?

ગુલામ—કામ ક્યા આખીરી સલામ હય. મંયને ઇસ વકત નજર જાન તવાયફકો જાનસે મારડાલા બલકે અયસા દિલકા ખુખાર નિકાલા કે દુકડે દુકડે ઉડા દીએ ઓર ઉરકે સાથ ઓરબી ચાર પાંચ આદમી તહેતેગ ફીએ. મુઝે ચોડાસા પાની દો, ઓર અખીર દફ આ મિલ લો.

દફ અદાર—તુમ કુછ ન ધભરાવ પોલીસકી જાનીબસે કોઈ અન્દેશા ખાતિરમે ન લાવ, એહસે પોલીસ તુમહારા ક્યા કરસકતે હંય ? બલા તુમ જયસે બહાદુર કોઈ જેમોત મરસકતે હંય ? જબકે તુમ ખુદ છુકખાલી હો ક્યા પરવા હય ? પાંચ ચાર ક્યા તુમહારી તલવારે આજાદસે અગર મયદાનકો મયદાન ખાલી હો મગર.....

शुलाम—भगर क्या ?

हं. अहार—कुछ नहीं मयं रहे नहीं कहता के मयं तुम्हारी मद. हमें शामिल नहीं है, भगर त. अभुल रहे हय के मयं ज. नते. पुन अपनी पनाहमें लेनेके शामिल नहीं है, कयुं के एक अहना हर. अहारहं न के रिसालहार है. हां मयं अपनी हुरने पिहमात तुमाधयां नेकनाभीयोके सिधेमें अपने आला आहिसर रिसालहार मेजरसे उम्मीद रभता है के वोह मेरी जातिरसे तुम्हें अपनी पनाहमें लेगे और आपका भीका जाल न करने देंगे. जस अज यहां न ठेहरे। यलो.

शुलाम—यही को. व?

हं. अहार—तुम्हें मुंहपर ला. डीन.

शुलाम—तोलो भरे हाथसे रहे लेलो, आपिर तलवार हय और मेरी गरदनपर पुन सवार हय. जे कहेना हो इसरेसे कहे. मुझसे जस परे परे रहो (तलवार. कण्ठकी तर्हसे हं. अहारको देना.)

हं. अहार—अच्छा लाव.

शुलाम—तो लो रहे. कण्ठकी तर्हसे थामो, अहसोस उसके लीये जनपर जेले धतने पाप. ड जेले वही निकल गया. उररे अन्तुम तेरी. क. नही नथी जे आपोंके आगेसे टल गया.

हं. अहार—इत. हयाण (एक सिपाहीको अवाज. देना उसके आना)

इत. हयाण—ओ जनाय (हं. अहारका कुछ कानमें कहेना.)

शुलाम—कयुं धसे क्या सिआया हय?

हं. अहार—कुछ नहीं पानी मंगाया हय. (यह सिपाहीयोका आना, शुलाम इस्तगीरकी मुश्कें जांध लेना.)

शुलाम—अल. हम्देखीदाह.

हं. अहार—हय धस भौके. पर शुक क्या.

शुलाम—नाशन रहे. आस शुक्का भौका. हय, के मयं गिरहतार तो

હુવા જો કે હોનાથા મગર એક દોસ્તકે હાથો બાલાએ
આન હ.બરોં. ૭ ૧૬મ કપ્પોંકે લીએ એક મુનરિસમ
નસી, હત ફું કે, તુમ લોગોંકી દોસ્તી ઓર, જખાનપર કહાંતક
એ અતેબાર કરના ચાહિયે? અચ્છા અબ મુઝે બ. ખુશી અપને
અશીસરકે પાસ લે ચલ, ઓર બહાદુરી જતા. આ (મેકન
સા. હબકે બંગલેપર લે જાના.)

મેકન સા. હબ—(હમજી. લહેજેમેં) રહે કોન હય ?

દર. અદાર—હુ. જુર રહે ખુની હય. પાંચ ચાર ખુન અબી કરકે
આયા હય.

મેકન સા. હબ—પાંચ ચાર ઓર અબી?

દર. અદાર—૭

મેકન સા. હબ—અચ્છા ઇધર લાવ. હમારે સાથ આવ (દુસરે બંગલે
પર આવાજ દેના) ડીયર સર. મિસ્તર કોમકલી?

કોમકલી—વોટ ઇજ ધી મેટર?

મેકન—રહે એક ખુની હય, ઇસે તુમ અપની નિગરાનીમેં લો.

કોમકલી—બહોત બહેતર.

મેકન—દર. અદાર તુમ શહેરકી કુતવાલીકા ટેલીફોનસે ખબરદો, કે
વોહ મ.એ જંગી ગાર્ડ યહાં આવે, દેર ન લગાયે. (કો-
મકલી સા. હબકા ગુલામ દસ્તગીરકો પા બજે લાંન કરના,
દર. અદારકી ઇતિજા.એ સિંધે ખાન સિંઘી ઇન્સપેક્ટરકા
મ.એ ગાર્ડકે આકર કાતિલકો મિસ્તર કરકે લેજાના)

બાબ તીસરા પરદા દુસરા.

જંગલ અગલા.

(અન્બુમ કરમખલાહી વ મહરખલાહીકા આના)

અન્બુમ—અરસોસ દુનિયા આલમે ખયાલ હય યહાંકા અપચ
ખવાબકી મિસાલ હય.

કરમખલાહી—છહાં હુ. જુર જહાંને શાનીકા લો યહી હાલ હય.

કિસીકો ખુશી કિસીકો મલાલ હય. એકકો સાહી હય તો
દુસરેકો ગમ હય. હવર નોમત હય તો હવર માતુમ હય.

અનુભવ—અ.પ.ખાહ ક.બકી કદ તો હમને આજ બની હય,
થેતો હમસેબી બ્યાદા હુસ્નપરસ્ત મસરફે કારે શયતાની
હય. બલા ઇસપર રસ્ક કયુંકર ન આય, કે રકીમ બનકર
હમારી માઅશુકાકો પહેલુમે લિટાએ? ઓર હમકો જુલાએ
ગોયા જલાએ. આહ કુચએ ખમુશામે પાઉ ફયલાકર
સોનેવાલે મુલ્કે અહમકી પહેલી મનજીવા અની કલમે
આરામ કરનેવાલા હ.બરોં તમન્ના લાખોં હસરત કરોડોં
આરજુ દિલમે રખકર બરનેવાલે કબી જીતી બગતી તસ-
વીર હમારી તરહ યારાને રશ્તાકે ગુજર જાનેકા ગમ
કીયા કરતેયે, દોસ્તોકી મુહબ્બતકા હમ બરતેયે. આહ,
આજ ઉન્હે ન અપને ગોરે ગોરે નાજુક બદનકી સાહ
સંબાલ હય, ન કુછ બનસંવરનેકા ખયાલ હય.

શ.એર.

મુસાદિરાને અહમકા પતા નહીં મિલતા,
કહાં ગએકે કહીં ન.કશે પા નહીં મિલતા.
ઓર થે જો કુછ હમ દેખતે હંય વોહ.

શ.એર.

સખ કહાં કુછ લાલઓ ગુલમે નુમાયાં હો ગઈ,
ખાકમે કયા સુરતે હોંગી જો પિનહાં હો ગઈ.
હાય જીનકે સાથ શબેવસ્ત્ર ખાત કરનેમે સદર હોતીયી
આજ ઉન્હે અપસી મીઠી નીંદ આઈ હય કે કયામત કે
રોજહી ઉઠને હી હહેરાઈ હય. ઉઠ, જો નાજુક બદનપર
હલકી ફુલકી પોશાકોમે બખીયાં કે કરપ્ત ટાંકોસે આ
બજુબીં હોતેયે, ખિસ્તરે ગુલપર બ મુસ્કિલ સોતેયે આજ
વોહ કંકર પથરોં યા હામને ખાકમે છુપે લખ્ખી તાને
કપસે જો ગુલો ગય સોએ હંય કે કરવટબી નહીં બદલતે.
જો શરૂઆત કબી પાસવાલે મકાનમે જાનેકામી બગવર દસ

બતીકી રોશની કી લઅલતીનકે નહીં નિકલતેયે, આજ ઉન્કી
કામતકપર ચિરાગ નહીં જલતે.

ગાના.

દિલતો દિવાના હુવા ઠાહે ધડકન લગી મોરી છતીયાં,
ધડકન લગી મોરી છતીયાં ધડકન લગી મોરી છતીયાં.
ધડક રહી બેમાં રહે ઠાહે ગુમ્યાં.

વાલી યાદ મનકો તરસાવત બિડુલબધ મોરી ગુમ્યાં
આહો જરીની બારી ન્યારી હુમ ગમ બારી હય કહાં પ્યારી હય.
ખુરી ખવારી દિલ તીરે અલમકા નશાના બના,
મેરી જનકા નામ નિશાન નહીં દુટી અખીયાં.—

મહેરબાહી—હુજુર સખ કીજીએ યહાં હર ફેદે બચર મજબુર
હય. આલમે અરવાહકા યહી ફરુર હય.

કરમબાહી—ચલીયે હુજુર અબી નજરકી કબ હર હય. ફિર
વાપસ આનાબી જુર હય.

મહેરબાહી—જનાબ કુછ મુકદમેકી કયરીયતબી માઅલુમ હય,
ધરકી નિસબત તો શહરમેં બડી ધુમ હય.

અન્જુમ—હાં, ૨૬ સપ્ટેમ્બરકો મહકમ્મા પોલીસસે આલાન હોકર
મજરદેકી સુપુર્ડ હુવા. આર લાલાગોર્ડ તામલ સાહબ
મેજરદેક દરજએ અવલને રોએલાહ મુકદમેપર ગૌર કીયા
આર બાઅદ તહકીકાતે મેજસ્ટ્રેટ સાહબને અપની રાય
લિખકર મુકદમા શયન સુપુર્ડ કીયા. ચુનાંએ અબ જનાબ
એસ. કલીફર્ડ સાહબ શયનજજ બહાદુરને ૧૮ તારીખ
૪૫સલેકી મુકરર કી હય. વહી આખિર પેશી હય. નિસલકે
તમામ હારમ નજરે સાનીકે લીએ જાએગે. સબકે ઇજહાર
દુબારા લીએ જાએગે દેખિયે અક્ષાહ હારિજે નિગેહબાનહય.

કરમબાહી—જનાબ હિરાસાન નહોજીએ અક્ષાહબીઆહે તો મુશ્કલ
આસાન હય.

બાબ તીસરા

પરદા તીસરા.

અદાલત.

(શશનજી એસ. કલીફર્ડ સાહેબકા ખર્ચે દિખાઇ દેના, સિર-
સ્તેદારકા મુકદ્દમા પડના)

શિરસ્તેદાર—જોકે મુસમ્મા ગુલામ હસ્તગીર વલદે મસીતે ખાન
કોમે પધાન, સાકિને રામપુર, મુલજીમ જેર જુરાયેમ દફઆ
ઠંઠર કલેઅમદ, મુસમ્માત નજરજીન તવાએફ વદરઆ
૩૦૭ અકદામે કલેઅમદ ચન્દ ડિગર કિસાનકા મુકદ્દમા
જનાબ લાલા ગોઈ તામલસાદખ મજીએટ દરજએ અવ્વલ
દહેલીને મએ અપની રાયકે તારીખ ૧૩ અકટોબર સને
૧૮૯૮ ખસવીકો શશન સુપુર્ડ કીયા થા. વોહ આજ ૧૮
અકટોબરકો ખ હુજુર જનાબ એસ. કલીફર્ડ સાહેબ શશન
જીજ ખહાદુર જીએ દહેલી ફેસલ હોને વાલા હય.
મુતઅધીકીને મુકદ્દમા શહાદત વર્ધજહારકે વાસ્તે મુસ્તઅદે
આમાદા રહે. અચ્છા મુલજીમ લાયા જાય. (ગુલામ હસ્ત-
ગીરકો પા બખેલાં લાના) બખાવરસિંધ કાન્સટેબલ હાજર.
(અપરાસીકા આવાજ દેના બખાવરસીંધકા આના)

એસ. કલીફર્ડ—તુમહારા કયા નામ હય ?

બખ. તાવરસીંધ—હ બખાવરસીંધ.

એસ. કલીફર્ડ—તુમહે ગુલામ હસ્તગીરકે મુકદ્દમેમેં કયા માઅ-
લુમ હય ?

બખ. તાવર—ગરીબપરવર મંચ ઉસ રાતકો સાહે સાતજને દક્રીન
ખુર્જપર પહેરા દે રહાયા જે વકાવકી રંગમહેલકી તર્ફ
શોરોગુલ માઅલુમ હુવા, મયં ગબરાકર મીકેપર પહોંચા
તો દેખા અન્જુમ પંજખીકી બપકમેં પહે શખ્સ ઉસ
ઔરતકો કલ કર રહાયા.

હાકિમ—કાહેસે કલ કીયા ?

બખ. તાવર—હુજુર આકે હાયમેં થા.

॥ अतिशय—विश्व

આજ તાલે—મંચે ધમે ધમકાના ચાલ્યા, મન્યત્ર પહે મુકાપર આદુયા.
 ઓર એક ચાકુ મેરેની રસીઃ કીયા મંચ બેકુશ હોકર
 જમીનપર ગિરા ઓર પહે મેરી તલવાર હીનકર શિર ઉસી
 ઓરતકી હાતીપર ના ચલ્યા.

शिरस्तेधार—अ. ६ म. ६ अ. ६ अ. ६ अ. ६ अ.

(अपराधीका आवाज देना वह आहारका आना)

હાકિમ—તુમ ઇસ મુઝદમે કયા જનતે હો?

इंद्र. ओहार—जनाणे आली मुल. शुभ रातके ८ जणों के करीय. पुन
आशाम तलवार हाथमें लीये हमारे रिसावेमें पढोंया
और कलका छंदार कीया. मंयने ठरकी तथ्यश्रीकी और
हम हिलासा देकर तलवार हाथसे ली, और शौरन गिरफ्तार
कर भीस्टर मेकन सा. हज पास आया, और सा. हज मौसु-
हकी हमराहीमें भीस्टर कोअेकली सा. हज दे. नरव छ-स-
पेकटरकी न्नेर नीगरानी गिरफ्तार कराया.

शिरस्तेद्वार—भीरुलगन दा. ७२ (अपरासीका आवा. ७ देना, भीरु-
लगनका आना)

हकिम—यस म.आमिक्षेमे' क्या व.कद्रियत रपतेहो?

भीरवजन—हुजुरे आली भंय पुकुआसे कुछ देर पहले ओक
 हुजुरतसे बाहिर गया हुवाया. हुन्ही भंय जयहकके करीब
 आया पास रहेनेवाले कदारोंमें जवाका शोरागुल पामा.
 कदारोंसे मा.अलुम हुवा के वहांतो पुनसे तमाम कमरा
 भर गया. जस भंय उर गया. ओसान खुलने लगा. सांस
 चलने लगा. हुजुर वहांतक नहीं गया.

शिरस्तेद्वार—अङ्गुम. पंजपी. ६. ७२ (अपरासीका आवाज
हैना, अङ्गुमका आना)

હાકિમ—તુમ્હારા નામ ?

અ.જીમ—અ.જીમ.

डाकिम—यस मु.कहमे'ने' तुम्हारा क्या जयान हय ?

અનુભુમ—હુ જુર મંચ સિદ્ધિ થો જાનતા હું કે મંચને નજર રંડીકો
અપને યહાં મુજરેકે લીયે ખુલાયાયા.

હાકિમ—અપને હાં કહાં ? ધરપર યા કમરેમેં

અનુભુમ—જ નહીં ખાગીયેમેં.

હાકિમ—શિર કયા હુવા?

અનુભુમ—મુજરેકે ખા.અદ શામકો જળ ધર જાને લંગી, રાસ્તેમેં
મેરી બેઠકમેં મુજરેકે રૂપય લેનેકી ગરજસે ઉતરી મીરા-
સીયોંકો ગએ કુછ અરસા જુજર ચુકાયા. નજરકો બચક-
કમેં જરા વકફા લગા ધતનેલીમેં થો ઉસ્કા બાધ આ
ગયા. ઓર આતેલી મઅન ઉસ્કે મુંહપર તમાચા મારા.
ઓર પુરા બલા કહા. ઓર સેંકડોં ગાલીયાં હીં. જુનહેં
મંચ અદાલતકે રજર જયાન કરના ગુસ્તાખીમેં દાખિલ
સમજતાહું વોહ ઉસે પુરી માઅજુમ હુધ, ધસ નાજેખા
હરકતપર ખિગક ગઇ. ઓર કહા મંચ નહીં જાઉંગી. અ-
ગર જયાદા કહેગા તો મુંહકી આઉંગી થો ધસ ખાત પર
જલ ગયા હુધકી તરફ ઉતલ ગયા. મંચને ધસે હરચન્દ
સમજાયા મગર એક ખાતિરમેં ન લાયા. મંચને અપને
મુલાજીમેંસે નિકાલ દેનેકો કહા. તો થો આપમેં ન રહા
ઓર ચાકુ નિકાલ લીયા. મુઝપર વાર કીયા મગર મંચ બાગ
ગયા. ખાઅદહુ જો ધસે મિલ્કા ઉસ્પર લપકા એક બલવા
મચા દીયા.

શુલામ—જ તુ બચલી ગયા તકદીરકાલી અચ્છા થા.

હાકિમ—શુલામદસ્તગીર ! ધસ જયાનમેં તુમહારા કોઈ એઅ-
તેરાજ હય?

શુલામ—હુ જુર એક ખાતકે સિવા ધરકા તમામ જયાન દુસ્ત હય.
નજર ધસકી બચકકમેં મુજરેકે રૂપય લેને નહીં આધથી,
બદકે ધસકી ઉસસે આશનાધથી ઉસરોજ તમામ દિન ખુખ
શરાખ પી પીલાધથી, ઉસે ખાવલી બનાધથી, ઉસે થો જીદન
અપની બચકકમેં લાયા તો ધસને અપની ધસ્તે આલકસે

કહે જવાબ દિલવાય અગર અદાલત અજર એ ઇમાન
પુછે તો ધરીને ધતને ખુન કરાય.

હાકિમ—અન્જુમ ! મુલ્ક જીમકે એ અતેરાજસે સાફ જાહિર હય
હય કે, તુમની ગાયબાના ઇસ્તેઆલસે ખુનિયાદે રસાદ
હોકર ઉસી જીમકે મુજરીમ જીમકે ગુલામ હસ્તગીર મા.ખુ.જ
હય, ગરદાને જાવ આર મુમકિન હય કે હસીકે બરાબર
ખડે કીયે જાવ.

અન્જુમ—અદાલત હસ્તરહ મુખતાર હય. મગર મંચને જો હુ.જુર
કે રખર ખયાન કીયા વોહ ખિલકુલ સચ્ચા ઇ.જહાર હય.

હાકિમ—કયા તુમને ન.જીર જાનકો શરાબ નહીં દીયા?

અન્જુમ—જુરર દીયા મગર ઉસને અપની ખુશીસે પીયા. નકે
મંચને જાવરન પીલા દીયા. કયુંકે વોહ ખુદ શરાબકી
આદીયા, બધે મુઝે તો આપને આહદકે ખિલાફ કામ
કરના પ.ડા. મુતનદિશર હોને પરબી જામ બરના પ.ડા.

ગુલામ—કયું મુકરતા હય, અદાલતસેબી નહીં રરતા હયા? હુ.જુર
ઇસસે પુછા જાય કે તુને શરાબ નહીં પી, અરે વોહ મુતકકી !

હાકિમ—કિધર ધ્યાન હય તુમને સુનાકે, મુલ્ક જીમકા કયા ખયાન હય?

અન્જુમ—હુ.જુર શરાબ કયા છુપને વાલી ચી.જ હય, ઇસ્કે કહેને
પર કયા મુનહસિર હય અદાલત ખુદ મની.જ હય.

હાકિમ—દેખો હમ અયસે નાઘાન નહીં કે ઇસ વક્ત તુમહારી
શરાબખ્વારીકી પહેચાન કરે, યા કિસી તરહ પીને ન પીનેકા
ઇમ્તેહાન કરે કયુંકે તુમ લોગ મુકદ્દમેકી તારીખસે
માહિરયા, અદાલતમેં હાજિર હોના તુમપર જાહિરયા.
તો કયા આજબી અયસા કરતે? હરગિજ નહીં. મગર યહે
મુમકિનુલ વુકુઅ હય કે તુમને ઉસરોજ શરાબ પીયા કયુંકે
જલસેકી ખુશીયા ઉસમેં તુમહેં વોહ નસા સુરર હુવા
કે હ.જાર તહલકોંકા બાઈસ નાઆકિખત અદેશોંકા
જુહર હુવા.

અન્જુમ—હુ.જુર જો ફરમાવેં માજ હય. મગર હમારે હાંતો મ.જ.

હબી લિ.હા.જસે શરામકા પીના નારવા હય.

હાકિમ—અન્નુમ તુમ બહોત અ.કલમન્દ હો, મન્જહબ ઔર શર-
અકેબી પુરે પાખન્દહો. ખેશક નાચ ઔર જલસા એ.હકામે
શરીઅત હય. અયસે કામોંકી ફરઆન ઔર હદીસોંમેંબી
જાખજા ધમ્મજતે હય. તુમ ઉસી રાહપર ચલતેહો. મા.અ-
લુમ હુવાકે અદાલતકે રખરખી રંગ બદલતેહો. શાયદ તુ-
મહારી ન.જરજનસે આશનાઈબી નથી.

અન્નુમ—ગરીબ નવાજ આશનાઈકુજા ઇસસે પહેલે શનાસાઈબી
નથી.

હાકિમ—તો કયા બળતે ખુદ ઉસે જલસોમેં નહીં લાયયે ?

અન્નુમ—નહીં હુજુર મેરે મુલાજમ જલસેકી સાઈદે આયયે.

હાકિમ—ઈસ્કી શહાદત દીજીએ.

અન્નુમ—ગુલામ દસ્તગીરસેહી અ.જરએ હલર દરીયાઈત કીજે.

હાકિમ—ગુલામ દસ્તગીર ! તુમ અન્નુમકી શહાદત દો, સાર સાફ
કહો.

ગુલામ—હુજુરે આલી શિદવી શિલ હકીકત ઇસ્કા દુશ્મને જાન
હય. મગર બાઈમાન હય. અગર સરપર તલવારોંકાબી સાયા
હોગા તો ઇન્શાઅલ્લાહ ત.આલા ઝુકા કલમા જખાનપર
ન આયા હોગા. યહે આલીયા ખેશક મકાનપર ખુલાને નહીં
આયા, મગર તરકીબકા આદમી હય ગયરોંસે ખુલાયા હાય
મુઝે ઇસ વકત સખત મલાલ હોતા હય, હરઅન્દ ઇસકે
ખિલાફ ઇજહાર દીયા આહતાહું મગર આકિબતકા
ખયાલ હોતા હય. ખુદ જાને કિસ્તરહ ખુદ બ.ખુદ મુંહસે
કતલકા ઇકબાલ હોતા હય. (મચલ કર) બસ જા, તેરી
તકદીરહી અચ્છી હય કે તેરે મુવાશિક જખાનસે બાત
નિકલતી હય.

શિરસ્તેકાર—કરમખલાહી મુલાજમે અન્નુમ હાજર (ચપરાસીકા
આવાજ દેના કરમખલાહીયા આના)

હાકિમ—તુમ ઇસ મુકદમેમેં કયા જાનતે હો ?

કરમધલાહી—હુજુર બધાકેમ તકરીબન સાત બજે રાતકે યહે અપની બહેનકે કતલ કરનેસે પહેલે કંઈ આદમીયોકો જાખમી કર રહાયા. મંયને અબ્વલ તો ઇસસે કુછ સમજાનેકે તોરપર કહાયા જાખ યહે ન માના ઓર મેરી ખાતપર ખયાલ નહીં કીયા તો મંયને ઇસે કોલીમેં દખાલીયા. ફિરતો ઇસને બહોત કુછ હાથપાઉં મારે, મગર જાતે કહાં મેચારે, કુછ દેર બાઅદ મંયને અપની રહમદિલીસે જો જરા દીલા છોડ દીયા તો ઇસને મેરેબી આકુ રસીદ કીયા.

ગુલામ—અહારે જવાંમદ નેસ્તાનકે શેર ફરતગસે બદકર દિલેર હુ ઓર મેરી કોલી બરલે, અબે જરા જી તો ખુશ કરલે. યહે નહીં જાહિર કરતા કે હુમ દખાકર બાગા હય. હુજુર ઇસસે પુછા બય કે તેરે આકુ કહાં લગા હય ?

હાકિમ—અચ્છા તુમ આકુકા નશાન દિખાવ (કરમધલાહીકા કપડે ઉતાર પીઠપર આકુકા નશાન દિખાના)

ગુલામ—ગૌરકી જા હય પીઠકા જાખમ શાહિદ હય કે કૌન સચ્ચા હય, મંયને આકુ ઇસકે સીનેમેં તો ન ઉતારા બલ્કે કુલે બરે હુવેસે ઇન્જાજત માંગ કર પીછે ગયા તખ મારા. વાહબે સિડી તેરી હિમાકત શુબ્બી બોલા ઓર અકારત. હુજુર અરહતો યું હય કે, યહે પીર જનમુરીદ નામરદીકા ખુરકા અઝાદે ચુડીયાં પહેને બાગા જતાયા મંયને કહાકે અબે તું કયું સૌગાતસે ખાલી રહા ? લે એક ચરકા તેરેબી સહી, ઇસે ઉસ અોછેસે હાથ જરૂર સ્ત કરનેકીબી તાકત ન રહી ઇસ કદર શુબ મચાયા કે તમામ મહેલ્લા સરપર ઉઠાયા.

હાકિમ—ગુલામ ફરતગીર ! તુમહેં કતલે નજરબન મંએ ચન્દ ફિગર કિસાનમેં ફીસી તરહકા ઉજા યા ઇન્કાર હય ?

ગુલામ—નહીં હુજુર મકતુલાકો મંયને કતલ કીયા. મંયને ઓરે ચન્દ આદમીયોકો કતલ યા જાખમી કરનેવાલી મેરી તલવાર હય, આઇન્દા અદાલત મુખતાર હય.

હાકિમ—અચ્છા અગર કુછ કહેતા હોતો કહો, વર્ન અદાલતક

ફેયસલા સુનનેકે લીએ તૈયાર રહેા.

ગુલામ—અસ હુજુર મુઝે કુછ નહીં કહેના હય જો કહેનાયા કહે-
લીયા. (હાકિમકા ફેયસલા લિખકર સિરસ્તેદારકો દેના સિર-
સ્તેદારકા સુનાના.)

શિરસ્તેદાર—ફેયસલા મુહકમા શયન જજી કિસમતે દહલી બાઝજ-
લાસ મિસ્તર કલીફઈસાહમ શયન જજ બહાદુર વાકિયા
૧૮ નવેમ્બર સને ૧૮૫૮ ઈસ્વી.

સરકારે મુદ્દઈ બનામે ગુલામ હસ્તગીરખાન વક્તે
મસીતે ખાન, કૌમે પઠાન, સાકિને રામપુર મુલ્જીમ જુરા-
યમ જેર દરઆત ૩૦૨ વ ૩૦૭ તઅજરાતે હિન્દ મુદ્દ-
આ અલયહા. (તબવીજે અદાલત) યહે એક
સાદ મુહકમા હય જુસ્મે ગુલામ હસ્તગીરખાન મુલ્જીમ
પર જુરાયમ કલેઅમદ મુસમ્માત નજરબાન તવાયફ
વધકદામે કલ ગન્દ દિગર કસાન જેર દરઆત ૩૦૨ વ
૩૦૭ તઅજરાતે હિન્દ લગાએ ગય હંય. વાકિયાત યહ હયકે
મુસમ્માત નજરબાનકો ૧૫ સપ્તમ્બર સને ૧૮૫૮ ઇસવી
કો એક બાગમે લે ગએ જહાં અન્જુમને એક જલસા
કરાયાયા શામકે વકતસે તમામ એહલે જલસા અન્જુમકી
બયઠકમે આગય ઔર નજરબાનભી વહીં લાઈ ગઇ.
મુલ્જીમભી વહાં આગયા. ઇસને ઇસ ઔરતકો જો ઉસ્કી
બહનથી કહા કે અબતક ઘરમે કયું નહીં આઈ? ઇસ્પર
અન્જુમ ઔર ઉસ્કે સાથી ઔર નૌકર તારાજ હુવે. ઔર
ગાલિબન જયસા કે મુલ્જીમ કહેતા હય કે ઉસ્કો જખરદસ્તી
નિકાલ દેનેકી ટાશીશ કી ગઇ. અગરએ યહે ખાત બ્યાહાતર
ગવાહાને ઇસ્તેગાસાને તસલીમ નહીં કી મુલ્જીમને ચાકુ
નિકાલ લીયા ઔર એક દોકો મારા. જુસ્મે બાગડ પડ ગઇ.
એક કાન્સટેબલ ખુલાયા ગયા. મુલ્જીમને ઉસેભી ચાકુસે
જખમી કીયા. ઔર તલવાર છીનકર ઉસ ઔરતકો કલ કર
ડાલા. બાઅદ ઇસ્કે ગન્દ દિગર કસાનકો જખમી કીયા.
મુલ્જીમ વાકિયાતે મન્દરજે બાલાકો તસલીમ કરતા હય

ઔર ઉરકો જુમ્મે યે કપાલ હય લેકિન હમને શદાદતકા
 લેના મનાસખ બના. ચુનાંયે ખાઅદ શદાદત ઔર કામિલ
 તહકીકાતકે હમ તબવીજ કરતે હંય કે ગુલામ દસ્તગીર
 ખાન મુજરીમ કતલે અમદ ઈકબાલીકો જેર દદઆ
 ૩૦૨ તઅજરાતે હિન્દ સબાએ મૌત દી જાવે. અન્દરીને
 સુરત જુમ્મે જેર દદઆ ૩૦૭ કી ખાખત કીસી તબવીજ
 યા સબાકી જુરરત નહીં. દસ્તખત સાહબ શશન જજ
 બહાદુર દહેલી.

ગુલામ—ખુદા હુજુરકો લાઈ કરે ઔર દિન દુને ઠાઠ કરે. આપને
 મુઝે મુંદમાંગી મુરાદદી. અબ ઇબાજતહો તો દો રકઅત
 નમાજે શુકરાના ઔર પદલું, કચુંકે મહી આપિરી
 તમન્ના હય.

હાકિમ—અચ્છા જંગી ગાઈદો હુકમ દીયા જાય કે વોહ અપની
 જેરનિગરાની મુદજમકો નમાજ પઢાએ.

ખાખ તીસરા પરદા ચૌથા.

રાસ્તા.

અલીબન સરંગીયેકા આના.

અલીબન— મુસફર.

બદોંકો ગો બલોંકે સાથ કદ હય,
 બદોંકીબી તો આપિર કોઇ હદ હય.
 ચહાં હર હિકમતો તદખીર રદ હય,
 નતીજા કારે બદકા કારે બદ હય.
 જો શુકા આસમાંપર મુંદપે આયા,
 કીયાયા હસને જયસા નયસા પાયા.

હમને હરઅન્દ સમજાયા મગર કિસીકી સમજમેં નઆયા.
 આપિર ઉરકા નતીજા પાયા. ઉસ્તાદોંકી જનાબમેં બેઅ-
 દખી યા ગુસ્તાખીકા હમેશા ખુરા શલ હય (મુઝોંપર તાવ

દેકર) અલીબનને નજરની સપ્ત કલામીકા અંગમ ઉસ્કી
મિસલ હય. ખાન સાહબ લોગ અગરચે જરા મિળજકે
ખરાબ હોતે હય, મગર ફિર માદિર આદાબ હોતે હય.
કયુંકે અકસર અમીરો રહસોંકી સોહબતમેં ફયજવાબ હોતે
હય. ઉસ કંચન બદીને તાઅલીમ ઓર તાદીબકા હક
બુલાકર નાક બંવ ચઢાકર હમેં કુછ સુનાયા તો ઉસ્કા
મળ પાયા.

કરઆ.

સચ પુછીયે તો હય પહે ધનાયત શરાબકી,
ઇસને નજર બનકી મદી ખરાબ કી.
હય રૂબરૂ મયકશી કે બબચે ન ઉસ્કે હોશ,
ઉસ્તાદસે વગર નહો તાકત જવાબકી.

અમ કમબખ્ત શરાબકે પ્યાલે તુને કયા કયા ઘર ઘાલે,
ખુદ તુએ કિસીકા પાલા ન ડાલે. સુલામ હસ્તગીરને શર-
અકે એહકામોંકા લાંગા તો ખુદાવન્દ કરીમ મુન્સીફહકી-
દીને ઉસે શંસીપર બ ટાંગા. અન્બુમકી હરામપર નખત
હુધ તો કયા કયા અજબત હુધ! મુકદ્દમેકી પયરવી ઓર
દીધુપમેં મીયાંકે પાંઉમેં છાલે પડગય, એક સાઅત વોહ
આઇ કે જીનેકે લાલે પડગય. શોરવે ચટોંકા શહાદતકે લીયે
આગાહ રખનેમેં સેંકડોં રૂપયકી ચટની બન ગઇ અદા-
લતમેં ઓરબી લંબી તન ગઇ. વઢીલ ઓર ખેરીશ્તરોંકી
મુઠ્ઠી ગર્મ કરનેમેં હાજરોંકા ચુરન બન ગયા, ધજજલમેં
બદા લગા, બાંક પનકા બાંક પન ગયા, સચ કહા હય-

શ.એર.

નેકીકા દરબ નેક હય બદસે બદીકી ખાત લે,
કયા ખુશ સોઢ નકદ હય ઇસ હાય દે ઉસ હાય લે.

ગાના.

દેખે કિતનેહી મય પ્વાર યાર અપનીહી કિસમ
હુવે આખીર તહે ખન્જર સિતમ

ખડે ખડેહી શરાખી ઉઠી પુછો ન ખરાખી
 ફિરેં મારે મારે બેઠામો ફિરમ
 જખ તક કીસેમેયે હામ લાવ વિરકી ઓર ચોટ્યામ
 ઓર નંખરોંકી રંગીન રંગીન રમ
 હુવા ખાલી જો ખખના પડા કયા હય પચતાના
 સોચેં છુટનોમેં સર ડલે વોહ દરદમ
 યારોંકે બરે જુલ ગુલ છરે નાજુલ હંમ મુફિલ હ.જર
 નાહાન હંસતે ફંસતે જાએ ખાદા કશ આખરહોં ખવાર
 (અલીબનકા જના, લડકોંકા જેલહી તર્ફ જાતે દિખાઇ દેના)

લડકે—

ગાના

જહાસે પાહં ઉહાકે હાં ચલતે ચલો
 ફાંસી કે ફંદે હંય દુનિયાકે ધંધે હંય અલ્લાહકે બંદે હંય
 ફ.અલોકે ગંદે હંય.
 હો બેચારેકા લાશા હો યારોંકા તમાશા
 લાજમ હય દાતાસે ડરના જ્યસા કરના વયસા ભરના
 હય નાહાન હય ખરકાન સોદાઇ હાં ખાઇ

કુતબા.

કામ અચ્છા હય મગર કામ ખુરા હોતા હય,
 નામ અચ્છા હય પે જાદનામ ખુરા હોતા હય,
 હેય હંય ન્યાઅમતોં દુનિયાકી સરાસર બેતાબ;
 જામ અચ્છા હય પે અન્જામ ખુરા હોતા હય.

એક—અરસલામો અલયકુમ.

દુસરા—વ.અલય કુમરસલામ.

પહેલા—કહીએ હ.જત આજ રહે લોગ જી.ક જી.ક કહાં જા રહે
 હંય ? દેખો વોહ છોટે લડકોંકે ઝુરમુટ ચલે આ રહે હંય.

દુસરા—જંતાળ જરા હહેરીયે રહે શમતાની લશકર નિકલ જાય તો
 રહે કમશીયત ખયાન મેં આય (જના લડકોંકા).

પહેલા—શરમાધયે હ.જત રહે કયા ઝમેલા હય ? સયર હય કહિયે
 તો સહી ઉસ્તરહ તો ખયર હય ?

દુસરા—જનાબ ન મેલા હય ન ઝમેલા હય, ન દહેર હય ન ખયર હય, લોગોંકી બદ ધનવાનીયોંકા નતીજા ઓર ખુદ્દે મય-
દાન ધખરત અગેજ સયર હય. આપકો મા અલુમ નહીં કે
આજ ૨૨વરીકી તીસરી હય. ગુલામ હસ્તગીરકો ફાંસીકી
તારીખ થહી હય. ખુદાકી શાન હય કે મુલ્કુમકી ખુશ
નસીબીસે એકીસવી રમજાન હય. જસ ઈસ શખ્સકો
બહીસ્તકા દરવાજા કરીજ હય. આજકે દિન મરના કિસે
નસીજ હય! ચલીયે દેખીયે રહે દિલ્લી દરવાજે કે બાહિર
આઢીયોંકે હાકે હા હોગે તમાશાધયોંકે જમખટ હોગે.

પહેલા—ખહેતર હય ચલીયે રહેતો સયરકી સયર ઓર ધખરતકી ધખ-
રત, તમાશોકા તમાશા, નસીહતકી નસીહત હય. અગર ચક્ષે
આખિર ખીનસે દેખા જાય તો એક નતીજા ખેજપન્દ
હય. જો હર ઉમંગોપર આય હુવે જવાનોંકે લીયે સુદમન્દ
હય, યાઅને વોહ બહાદુર વોહ દિલાવર જો અપની
કુવતે બાબુકે બક્ષપર બડે બદ બદકર બોલતેયે આજ
ઉંઠા કયા નાતિકા બન્દ હય!

દુસરા—મીયાં અપના અપના નસીજ હય. અચ્છા અબ ચલીયે વકત
કરીજ હય.

બાબ તીસરા પરદા પાંચવાં.

ફાંસી ઘર.

(ગુલામહસ્તગીરકા દિલેશના ચાલસે ફાંસીપર જાના, ઓર તખ્તેપર
ચઢના, જેલ ગાર્ડકા ઔતર્ફ ખડે હોજના.)

ગુલામ—યા અધાહ! રહે જાન ઈસ ગુનેહગારકે તનમેં હય તેરી
અમાનત હય. તેરી વહીઆત હય તુ ઇસ વકત ચાહે ઈસે-
લેકર અપને બદકો સબકદોસ કર. મગર અપની ખેદન્ટેહા
રહમતસે સિર્ફ એક સાઅતકે લીયે મેરી આશિયત અદેસ
બાધયોં ઓર નેકોંકે તમાશાધયોંકા મેરા બપાન સતનેકે

લીએ હમા તન ગોસ કર. કયુકે મેરી દુઃખત એહલે
શુકરે લીએ પુરી નસીદત હય.

અશાઆર.

અહમ હય નામ શસ કયકા વોહ હય અન્નમ હસ્તીકા,
ફના હય બાબે અબ્વલ આલમે સુગરાકી બસ્તીકા.
કહમ બાહિર નિકાલેયે જો એહકામે શરીઅતસે,
તો પહેની બેડીયાં પાયા મન્ન ઈસ તુંદ જુસ્તીકા.
બરેયે હાય જો મંયને લહુમે બેશુનાહોં કે,
તો હય હાયોંમે જેવર હયકડી ફલ પેશ હસ્તીકા.
તડપતા આપ જમ દેખેં મુઝે શંસીકે ફદેમેં,
સમઝ લેના કે ખમયાન્ન હય પહે શહવત પરસ્તીકા.

માણસે—શુલામ હસ્તગીર। ૧૬ જનવરી સને ૧૮૯૯ કે તુમહારા
અપીલ અદાલતે આલીયામે નામનજુર હુવા સાહબ
સશન જજ બહાદુરકા આખીરી હુકમ બહાલ રહા. લિહન્ન
આજ તુમકો બજુર્મે ૬૬ આ ૩૦૨ તઅજુરાતે હિન્દ
શંસી દી જતી હય. ઇસપર અચ્છી તરફ ધ્યાન કરો.
ઓર અગર કોઇ તુમહારી તમન્ના હોતો બયાન કરો, અગર
સાહબ મન્નજકો મુનાસિબ નજર આપગી તો પુરી
કી જાયગી.

શુલામ—બસ મેરી આખીરી તમન્ના યહી હય કે મેરા મુંહ
કિબ્લેકી તર્ફ ફેર દીયા જાય.

ડાક્ટર આફિ- } —ઓ મેન (શંસી દેને વાલેસે) ટાઇમ પુરા હુવા
સર જલે. }
આપના કામ કીયાં જાવે. ચરખીકા ઠોકા દીયા જાવે. એક
દો તીન. (ચરખીકા ઠોકા દેના શંસીકા લગજનાહ)

તમામ શુદ્ધ.

આંખ એ જીવંત અમુલ્ય રત્ન છે, માટે તેનું રક્ષણ કરવા નીચેની
 દવા વાપરવા મારી ખાસ ભલામણ છે. માટે વાપરે અને
 ખાતરી કરી ખીન ઉપયોગી થતાં ખરચમાંથી બચો.
 નેત્રની શક્તિ જળવી રાખવા અને કાયમ નીરોગી રાખવા માટે,

આંખની દવા.

આંખની દવા.

નેત્રના દરેક રોગપર રામખાણ નીવડેલી,

નેત્ર દીપક સોલ્યુશન.

રોગી અને નીરોગી બંનેને હમેશાં વાપરવા લાયક જણાવતાં
 મને ખુશી પેદા થાય છે કે જે લોકોએ ઉપલી દવા વાપરી છે તેઓ એ
 દવાના ગુણનો પુરતો સંતોષ જાહેર કરી દવાના ગુણની તારીફ કર્યા
 જાય છે. તેમ ખીજઓને પણ ખાસ વાપરવા ભલામણ કરે છે, છતાં
 ખીજઓની માફક દવાના વખાણ નહિ કરતાં જેઓ એ દવાના ગુણથી
 તદ્દન અંજાણ છે, તેઓની જાણ માટે મારે જણાવવું જોઈએ કે
 હમારી દવાનો હમેશાં ચાલુ ઉપયોગથી નેત્રના ગમે તેવાં હઠીલાં દરદો
 દુખવા આવવું, ખીલ, છારી, ડુલું, ઝાંખ, કમદ્રષ્ટી (શોર્ટ સાઈટ) માંસનું
 વધવું, આંજણી, આંખની ગરમી, તીમર વજનું કમી થવું. ઝામર હમેશાં
 ચીપડાથી આંખોનું ચોંટી જવું, પાણીનું ગરવું તથા રતાંધળાનો નાશ
 કરી આંખને અંદ્ર સમાન તેજસ્વી બનાવી કોઈપણ કારણથી બગડેલી
 આંખને સુધારી નવું જીવન આપે છે ને આગળ ઉપર ચશ્મા લેવાની
 જરૂર પડતી નથી.

આ દવા ક્રૂરા દેશી વનસ્પતિમાંથી બનાવવામાં આવેલી છે. એમાં
 નુકસાનકારક કોઈપણ ચીજ વાપરવામાં આવતી નથી. માટે બાળકથી
 તે વૃદ્ધ માણસ આંજ શકે છે. હાલમાં મોટી મોટી કીમતના અંજનો,
 શુરમાઓ વિગેરે ઘણા આંખો બહાર પડેલા જોવામાં આવે છે, પરંતુ
 તેમાં જોઈએ તેવા ખરા ગુણો નહિ હોવાથી પૈસાનું પાણી થાય છે.
 ઉપલી દવા એની બરાબર નહિ ગણતાં ઉત્તમ ગુણો ધરાવનારી અને
 દરદીઓની આશીર્વાદ મેળવનારી શક્તિ એકજ આ દવા છે. હમેશાં
 આ દવાનો ઉપયોગ કરવાથી એના ખરા ગુણોની ખાતરી થશે.

દવાની કીમત શીશી ૧ ના રૂ. ૧-૦-૦ પોસ્ટ જુદું.

વેચનાર:-ચીમનલાલ એન. તપખીરવાલા. બજાર, નવસારી.

હય કહાં પર શાયકીને જાંઠા દિલ દેખે ધધર,
તજા કરવાએ જો ફાંમે હિન્દમે મકબુલ હય.

આફતાબ આમદ દલીલે આફતાબ.

શાયકીન ! આજકલ હમારે યહાં જો અમલી ઓર સહી ક
નિદાયત કોશીશો બીશીયાનીસે છપકર તૈયાર હો રહે હય. ગાલિ-
બન કહીં મુસ્કિલસે દસ્તોયાબહો.

પખલીક ખુદ કહરદાન હય, અચ્છે ખુરકી પહેચાન હય, હમારે
મહાંકે છપે હવે ફામોંકી તઅરીફ કરના ગોયા સોનેપર મુલમઆ
ચડાના હય. લિહાજા ધલ્તેમાસ હય તો રહે કે કહીં ધોકા ન ખાએ.

ફાંમે હસ્તેજલ મૈબુદ હય.

કીમત.

સપદે હવસ	૦—૬—૦
જહરી સાંપ...	૦—૬—૦
અસીરેહિર્સ... (દુસરી એડીશન)	૦—૬—૦
ખુબસુરત બલા	૦—૬—૦
બજમે શાની	૦—૬—૦
હાજે હસરત	૦—૬—૦
અમૃત	૦—૬—૦
ખુને નાહક...	૦—૬—૦
સુરએદ ખુન...	૦—૮—૦
અલીબાબા	૦—૬—૦
ખવાએ હસ્તી...	(જેર તજા)	૦—૮—૦
શહીદે નાજ	(„)	૦—૮—૦
મીઠાજહર	(„)	૦—૬—૦
સુનેહરી ખંજર	(„)	૦—૬—૦
અલાહદીન	૦—૬—૦
દીલઆરામ	૦—૬—૦
કુતુ હુશામ...	(તવારીખે ઇસલામ)	૦—૮—૦

મીલનેકા પતા.

એમ. એસ. મુન્શી.

શોખીનો તૈયાર થાઓ
નામ નોંધાવા આગળ ધાઓ

છપાય છે !

છપાર

શોખીનાનું દિલ હરનારો, સર્વેનું મન રંજન કરે

દુઃખી દીલની દાદ લેનારો,

ઇંગ્લાંડના નામાંકિત ગુરુ કવી શેક્સપીયરની જોરદાર કલમથી

ઇંગ્લીસ્ટાનમાં માનની નજરે દેખાયલો, ઇંગ્લાંડનો

પ્રખ્યાત ગ્રામા

“મેજર ફોર મેજર”

જેની ઉપરથી

હિન્દુસ્તાનના શેક્સપીયર આગા મહંમદ શાહ હશર, કાચમીરીની

દિલ હરનારી કલમથી લખાયલો, તમામ હિન્દુસ્તાનના રોજ

ઉપર એકે અવાજે વખણાયલો ખેલ

શહીદે નાજ

ફક્ત દુક મુદતમાં ખહાર પડશે

શોખીનાને એવી તક ફરી નહિ મળશે.

અગાઉથી ગ્રાહક થઈ નામ નોંધાવનાર પાસેથી

ફીમત ૮ આના.

પાછલથી મંગાવનાર પાસેથી

ફીમત ૧૨ આના.

નામ નોંધાવાનું ઠેકાણું.

એમ. એસ. મુન્શી.

ડીપો સામે-નવચારી.

